

PlatformPocket (2)

Arbeidsmarkt voor gediplomeerde bètatechnische schoolverlaters

Andries de Grip
Timo Huijgen
Christoph Meng

in opdracht van
Platform Bèta Techniek

Researchcentrum voor
Onderwijs en Arbeidsmarkt

Faculteit der Economische
Wetenschappen en Bedrijfskunde
Universiteit Maastricht

april 2008

platform
Bèta Techniek

Colofon

Uitgave

Platform Bèta Techniek
Lange Voorhout 20, 2514 EE Den Haag
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
(070) 311 97 11
info@platformbetatechniek.nl
www.platformbetatechniek.nl

Uitgevoerd door

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Postbus 616
6200 MD Maastricht
(043) 388 36 47
secretary@roa.unimaas.nl
www.roa.unimaas.nl

In opdracht van

Platform Bèta Techniek

Redactie

Andries de Grip
Timo Huijgen
Christoph Meng

Projectbegeleiding

Rebecca Hamer,
Platform Bèta Techniek

Vormgeving

Ambitions Creative Communication®,
's-Hertogenbosch

Druk

Henk's Offset

ISBN

978-90-5861-045-4

april 2008

Auteursrechten voorbehouden.

*Gebruik van de inhoud van deze publicatie is toegestaan
mits de bron duidelijk wordt vermeld.*

Inhoud

Management Samenvatting	4
Management Summary	8
1 Introductie	12
2 De Nederlandse economie in de jaren 2000 tot begin 2007	14
3 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het vmbo	15
4 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het mbo-bol	19
5 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het hbo	24
6 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het wo	28
7 Regionale verschillen in de transitie van het technische onderwijs naar arbeidsmarkt	32
8 Conclusies	36

Management Samenvatting

Hoe goed zijn bètatechnische gediplomeerde schoolverlaters voorbereid op de arbeidsmarkt? Hoe is de arbeidsmarktpositie in termen van werkgelegenheid, salaris en carrièreperspectieven? Hangt het succes op de arbeidsmarkt samen met de regio waarin men gestudeerd heeft?

Deze en meer vragen worden in deze tweede PlatformPocket beantwoord, waarbij gebruik gemaakt is van de gegevens uit een groot vragenlijstonderzoek uit eind 2006 tot begin 2007. Het onderzoek is gehouden onder gediplomeerde bètatechnische schoolverlaters van het schooljaar 2005/2006 van vmbo, mbo, hbo en wo. Voor elke groep wordt de arbeidsmarktpositie van de bètatechnische gediplomeerden vergeleken met die van gediplomeerden met een niet-bètatechnische opleiding. In totaal zijn 110 duizend gediplomeerden benaderd. De respons was 42%.

Om een goed beeld te krijgen van de overgang van opleiding naar arbeidsmarkt bespreken we voor elk opleidingsniveau de volgende kenmerken

- Kwalificaties
- Allocatie
- Extern rendement
- Baantevredenheid
- Carrièreperspectieven

Tenslotte is voor gediplomeerden van mbo-bol niveau 3/4 en hbo gekeken naar regionale verschillen hierin.

Kwalificatie: Hoe goed is men voorbereid?

Bij de kwalificaties draait het om de vraag of de opleiding de gediplomeerden de beschikking heeft gegeven over de competenties (type en niveau) die relevant zijn voor de doorstroming naar de arbeidsmarkt. Het gaat hier niet uitsluitend over de vraag of de gediplomeerde schoolverlaters startbekwaam zijn, maar ook of de opleiding voldoende basis heeft geboden voor de verdere professionele ontwikkeling.

In vergelijking met schoolverlaters vanuit andere sectoren, zijn bètatechnische schoolverlaters vaker tevreden over de mate waarin hun opleiding hen heeft voorbereid op de arbeidsmarkt. Uitzonderingen zijn schoolverlaters van het technisch mbo-bol, niveau 1/2 en de universitair geschoolde natuurwetenschappers. Hoewel bètatechnici een relatief goede arbeidsmarktpositie hebben, is er ruimte voor verbetering, in het bijzonder voor de mbo-bol schoolverlaters. Het blijkt dat minder dan de helft van de technische mbo-bol schoolverlaters (niveau 3/4) en slechts eenderde van de schoolverlaters op niveau 1/2 aangeven dat de opleiding een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt was. Met andere woorden, de relatief goede positie van mbo-bol techniek ten opzichte van de andere opleidingen versluiert het feit dat de resultaten in absolute zin niet voldoende zijn.

Allocatie: Waar komt men terecht?

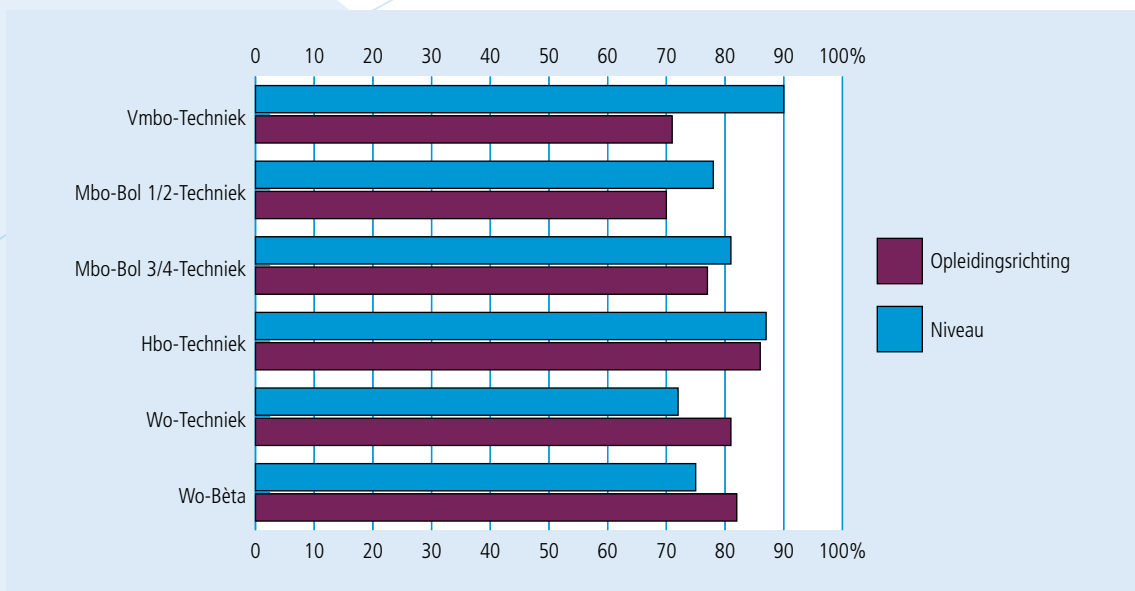
De vraag hier is in hoeverre de functies waarin gediplomeerde schoolverlaters terecht komen passen bij de gevolgde opleiding. Enerzijds is een algemene inschatting van deze aansluiting gevraagd van de gediplomeerden zelf. Daarnaast is ook een meer specifieke vergelijking gemaakt tussen type en niveau van de opleiding en type en niveau van de functie.

Ten eerste blijkt dat bètatechnische gediplomeerde schoolverlaters over het algemeen tevreden zijn met de aansluiting tussen opleiding en hun functie. Het minst tevreden zijn de gediplomeerden van het mbo-bol, niveau 1/2. Maar zelfs bij deze schoolverlaters is een duidelijke meerderheid (68%) tenminste tevreden over de aansluiting opleiding en functie.

Het meest tevreden over de aansluiting opleiding en functie, zijn technici met een universitaire opleiding (86%).

Een tweede bevinding is dat technisch opgeleiden relatief eenvoudig een baan vinden die, zowel op niveau als in richting, aansluit bij hun opleiding (zie Figuur S.1). Voor wo bètatechnici geeft 72% aan dat hun functie aansluit aan hun opleidingsniveau, voor vmbo-schoolverlaters is dit 90%, terwijl 70% (voor mbo-bol, niveau 1/2) en 86% (hbo) van de technisch opgeleiden melden dat de functie aansluit bij de opleidingsrichting. Over het algemeen zijn alleen gediplomeerden van gespecialiseerde beroepsopleidingen meer tevreden zijn over de aansluiting (gezondheidswetenschappen of lerarenopleiding).

Figuur S.1 Aansluiting opleiding en niveau

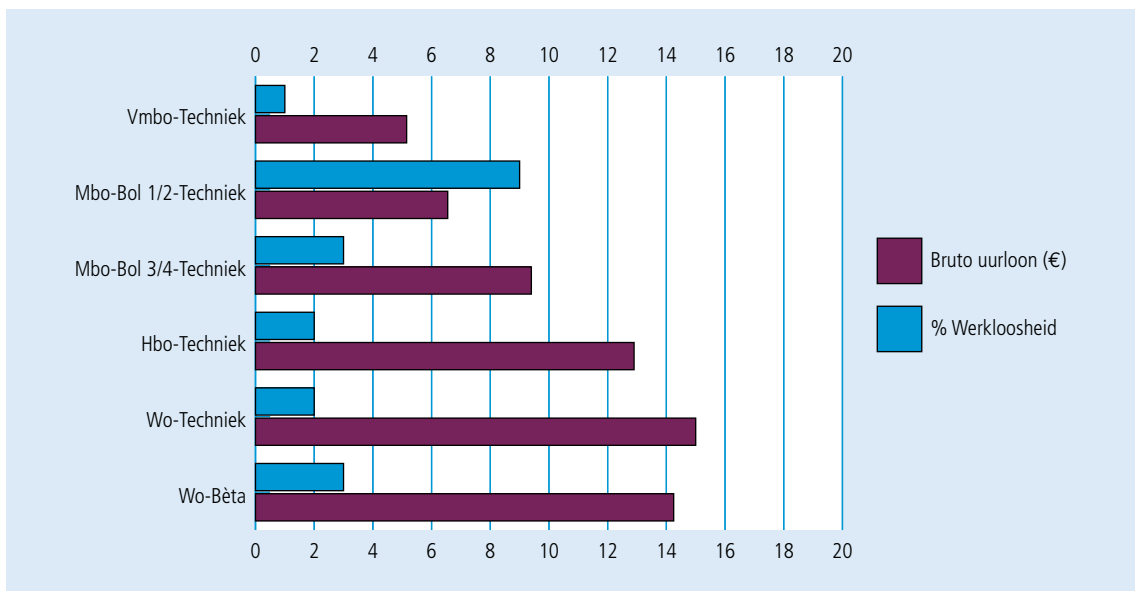
Bron: ROA (SIS)

Extern rendement: Wat levert het op?

De vraag wat het individuele rendement is van een opleiding wordt beantwoord met een analyse van de korte termijn opbrengsten, namelijk het werkloosheidspercentage en het bruto salaris (beide anderhalf jaar na het verlaten van de opleiding). De resultaten zijn samengevat in Figuur S.2.

De bètatechnische schoolverlaters hebben zeker geprofiteerd van het economisch herstel dat zich voordeed vanaf 2004. Uitgezonderd voor mbo-bol niveau 1/2, is de werkloosheid onder technisch geschoolden zeer laag. Bovendien is de werkloosheid van gediplomeerde bètatechnische schoolverlaters laag ten opzichte van die in andere richtingen.

Figuur S.2 Werkloosheid en brutoloon

Bron: ROA (SIS)

Interessant hierbij is wel dat de relatief lage werkloosheid onder technisch opgeleiden zich niet vertaalt in een hoger bruto uurloon. Daar waar technisch opgeleiden van vmbo, mbo-bol en hbo een loon verdienen dat hoger is dan gemiddeld, krijgen bèta-gediplomeerden (natuurwetenschappen) juist een lager salaris.¹

Baantevredenheid en carrièreperspectieven

Over het algemeen zijn bètatechnisch opgeleiden meer tevreden met hun functie en met hun carrière dan schoolverlaters uit andere opleidingsrichtingen. Gemiddeld is 73% van de afgestudeerden tevreden met hun functie en 60% meent goede tot zeer goede carrièreperspectieven te hebben.

Regionale verschillen

Tenslotte wordt in deze PlatformPocket aandacht besteed aan de regionale verschillen in de aansluiting tussen bètatechnische opleiding en de arbeidsmarktpositie. Nederland is hiervoor in vier regio's opgedeeld: Noord, Zuid, West en Oost. Een dergelijke analyse is alleen mogelijk voor bètatechnische schoolverlaters van mbo-bol (niveau 3/4) en voor hbo-afgestudeerden. Niet verrassend is het resultaat dat de mobiliteit voor hbo-afgestudeerden hoger is dan voor mbo-bol-schoolverlaters. Hierdoor zijn de regionale verschillen voor hbo-afgestudeerden relatief kleiner dan voor mbo-bol-schoolverlaters.

Voor de technische schoolverlaters van mbo-bol geldt dat in Oost-Nederland 91% een baan vindt die goed aansluit bij de gevolgde opleiding. Dit percentage is significant hoger dan in andere regio's. In Zuid-Nederland meldt slechts 81% dat functie en opleiding goed aansluiten. In het noorden meldt slechts 74% tevredenheid hierover en in het westen is met het minst te spreken over de aansluiting en meldt slechts 68% een goede aansluiting tussen functie en opleiding.

1. De gepresenteerde bruto uurloon cijfers zijn exclusief het bruto uurloon van universitair geschoolde bètatechnici die een promotie traject zijn aangegaan.

Met betrekking tot het bruto uurloon vinden we dat technische schoolverlaters van mbo-bol in het westen van Nederland bijna 9% meer verdienen dan in het oosten, en 7,5% meer dan in het noorden. Bovendien zijn er significante regionale verschillen in baantevredenheid en carrièreperspectieven bij deze groep. In Oost-Nederland is 75% tevreden met hun functie, terwijl in Noord-Nederland slechts 60% tevreden is. In Zuid-Nederland zijn mbo-bol schoolverlaters het meest tevreden over het carrièreperspectief : 71% geeft aan dat deze goed zijn, terwijl slechts 52% van deze groep in West-Nederland tevreden is.

Onder hbo-gediplomeerden zijn er regionale verschillen met betrekking tot werkloosheid. In het noorden van Nederland is 4,4% van technisch hbo-opgeleiden 1,5 jaar na afstuderen nog steeds werkloos. Dit is een significant hogere werkloosheid dan in het westen (1,5%) en het oosten (2,2%). De relatief hoge werkloosheid in het noorden van Nederland zou een van de redenen kunnen zijn waarom een relatief groot deel van de technisch opgeleiden (26%) in dit deel van Nederland kiest voor een aanvullende opleiding.

Management Summary

How well are school-leavers and graduates in the sciences and technology prepared for the labour market? How well is technical education rewarded in terms of employment opportunities, salaries and career prospects? Is success in the labour market dependent on the region where one has completed one's studies?

These and other questions will be answered in this report, using a large-scale survey of school-leavers and graduates that was conducted from late 2006 to early 2007. The data covers people who graduated in the school year 2005/2006 from all levels of education in the Netherlands: pre-vocational secondary education (vmbo), secondary vocational education (mbo-bol), higher professional education (hbo) and university education (wo). For each level of education, we will compare the outcomes for (science and) technical school-leavers and graduates with those for school-leavers and graduates in other fields of education at the same level. In total, almost 110,000 school-leavers and graduates were approached. The overall response rate was 42%.

In order to gain further insights into the transition from education to the labour market, we will discuss the following aspects for each of the four levels of education:

- The qualifications of school-leavers and graduates
- Allocation of school-leavers and graduates to jobs
- Individual return on education
- Job satisfaction
- Career prospects

Finally, for school-leavers who completed the intermediate mbo-bol level 3/4 and graduates at hbo level, we will discuss regional differences.

The qualifications of school-leavers and graduates: How well are they prepared?

With regard to the qualifications of school-leavers and graduates, the question is whether education has provided school-leavers and graduates with the skills (type and level) needed for success in the labour market. This does not simply refer to the question of whether the school-leavers and graduates have been sufficiently prepared for starting out in the labour market, but also whether education has succeeded in providing the school-leavers and graduates with a basis for continuously adapting their skills to changes in the labour market and acquiring the new skills for which there is a demand.

In comparison with school-leavers and graduates from other educational sectors, those in technical disciplines are generally more satisfied with the way in which their study has prepared them for the labour market. Exceptions are school-leavers who have completed technical education at mbo-bol level 1/2 and natural sciences graduates at university level. Although technical education seems to do relatively well in this sense, certain improvements are still needed, in particular at mbo-bol level. In fact, less than 50% of school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level 3/4 and only 33% of school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level 1/2 indicated that their education has provided them with a good basis for starting out in the labour market. In other words, the relatively good position of mbo-bol technical education in comparison to other sectors disguises the fact that in absolute terms the outcomes are not particularly good.

Allocation: What kind of jobs do they find?

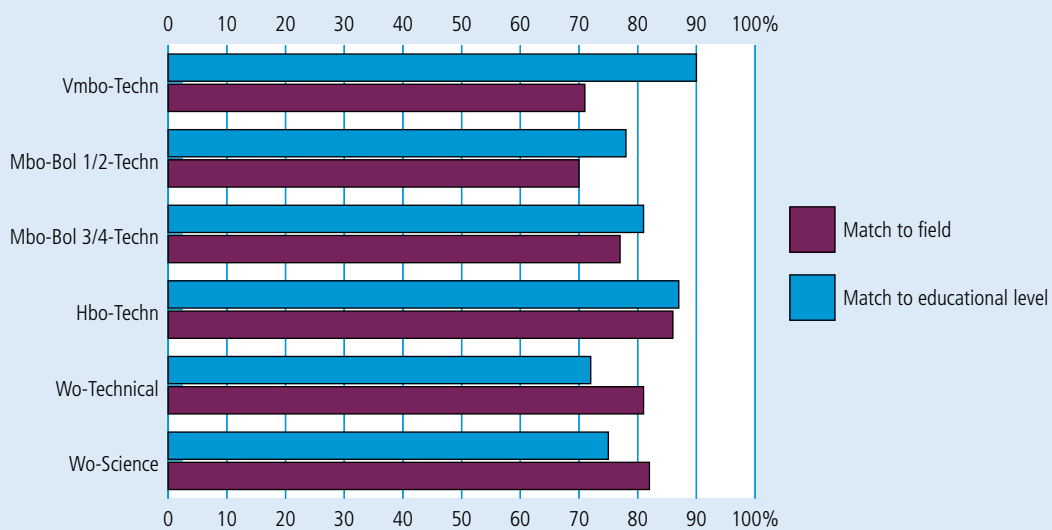
Allocation concerns the extent to which school-leavers and graduates find a job that matches their education. In addition

to a general impression of this match as given by school-leavers and graduates, we will consider the specific match between the level and field of education and the occupational level and field.

Firstly, we find that Dutch school-leavers and graduates from technical education courses are generally satisfied with the match between their education and their job. The lowest level of satisfaction is found among school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level 1/2. However, even among these school-leavers a clear majority (68%) indicate that the match between job and education is at least satisfactory. The highest level of satisfaction is found among those who graduated in technical subjects from universities: 86% find the match at least satisfactory.

Secondly, we find that Dutch school-leavers and graduates who have completed a technical course easily find a job that matches their education in terms of both level and field (see Figure S.1). 72% (university technical education graduates) against 90% (vmbo school-leavers who have completed a technical education) report that their job matches their educational level, whereas 70% (mbo-bol level 1/2) to 86% (hbo) of school-leavers and graduates from technical courses report that their job is a good match with their field of study. Only school-leavers and graduates from courses training people for a particular profession (e.g. health sciences or teaching sciences) outperform the technical school-leavers and graduates in this respect.

Figure S.1 Match between job and educational level and field

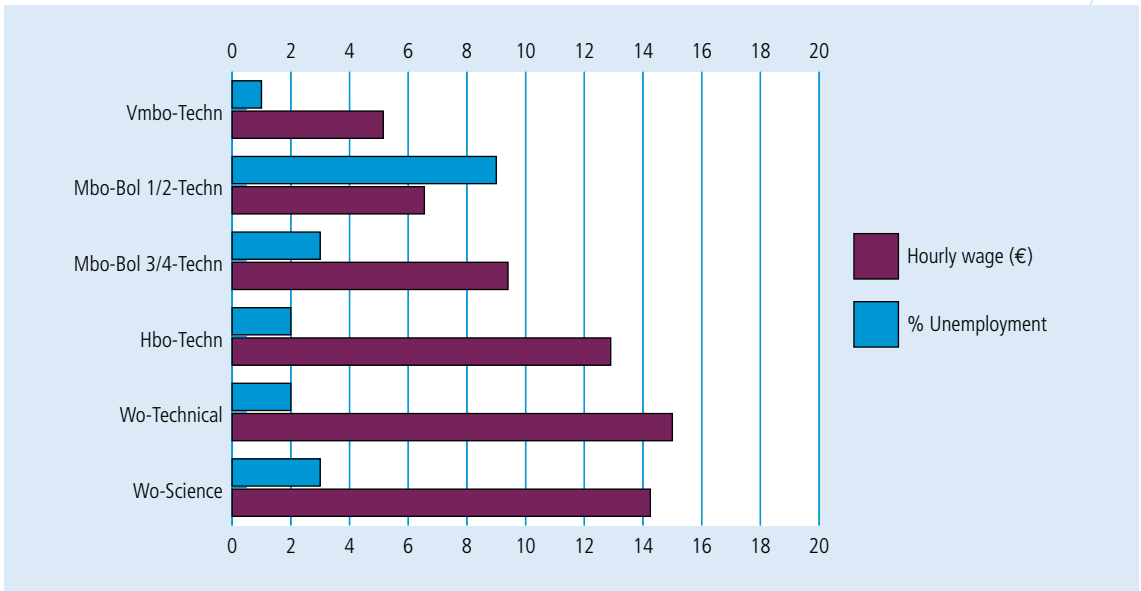
Bron: ROA (SIS)

Return on education: What is gained?

The return on education refers to the question of what individuals gain from completing technical courses. We will analyse short term gains in terms of the unemployment rate and gross salary (both 1.5 years after graduation). The main results are presented in Figure S.2.

In 2004/2005, school-leavers and graduates who had completed technical courses certainly benefited from the economic recovery that started in the Netherlands around 2004. With the exception of mbo-bol level 1/2, the unemployment rate among school-leavers and graduates who have completed technical courses is very low. Moreover, the unemployment rate among school-leavers and graduates in technical disciplines is low in comparison to those in other fields of study.

Figure S.2 Unemployment rate and wages

Bron: ROA (SIS)

Interestingly, these relatively low rates of unemployment for school-leavers and graduates in technical subjects are not straightforwardly reflected in relatively high gross hourly wages. Whereas school-leavers and graduates who have completed technical courses at vmbo, mbo-bol and hbo level actually earn above-average wages, we find that the gross hourly wages of university graduates in technical subjects are just slightly above the average wages of university graduates, whereas the wages paid to natural sciences graduates clearly lags behind².

Job satisfaction and career prospects

On average, school-leavers and graduates who have completed technical courses are as satisfied with their job and with their career prospects as school-leavers and graduates in other fields of study. On average, 73% of Dutch school-leavers and graduates are satisfied with their job and 60% believe that they have good or very good career prospects.

Regional differences

Finally, this PlatformPocket discusses the extent to which the match between technical education and the labour market differs between the four main regions in the Netherlands (North, West, South and East). The available data only allows such a regional approach for school-leavers who have completed technical courses at secondary vocational (mbo-bol) levels 3 and 4 and for graduates from higher professional education (hbo). Not surprisingly, we find that regional mobility after completion of courses is greater for technical graduates from hbo than for school-leavers at mbo-bol level. As a

2. The figures presented here for the gross hourly wage rate exclude university graduates who continued their education as PhD students.

consequence, regional differences are relatively smaller among hbo graduates than among school-leavers who have completed courses at mbo-bol level.

Among school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level, we find that in the Eastern part of the Netherlands 91% find a job that is a good match with their technical education. This percentage is significantly higher than in the other regions of the Netherlands. In the South only 81% of these school-leavers report having a job that matches their technical education. In the North only 74% report such a match and in the West of the Netherlands only 68% do so.

With respect to the gross hourly wage, we find that school-leavers who have completed a technical course at mbo-bol level in the West of the Netherlands earn almost 9% more than their peers in the Eastern part and 7.5% more than school-leavers with technical qualifications in the North of the Netherlands. Moreover, we find significant regional differences in job satisfaction and career prospects among school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level. In the Eastern part of the Netherlands, 75% are satisfied with their job compared with only 60% in the North. With regard to career prospects, school-leavers who have completed technical courses at mbo-bol level in the South are most satisfied: 71% indicate that they have good career prospects, compared with only 52% in the West of the Netherlands.

Among graduates in technical disciplines from hbo, we find regional differences, particularly with respect to the unemployment rate. In the North of the Netherlands, 4.4% of technical hbo graduates report that they are unemployed one and a half years after graduation. This is significantly higher than the unemployment rates in the West (1.5%) and the East (2.2%). The relatively high unemployment rate in the North might be one of the reasons why a relatively large percentage of technical graduates (26%) in this part of the Netherlands continue their educational career after completing their higher professional studies.

1 Introductie

Hoe goed zijn gediplomeerde bètatechnische schoolverlaters voorbereid op de arbeidsmarkt? Wat levert het volgen van een technische opleiding op in termen van het vinden van een baan? Wat zijn de startsalarissen en toekomstperspectieven van de gevonden functies? Is het succes op de arbeidsmarkt afhankelijk van de regio waarin de opleiding gevolgd is?

In deze tweede PlatformPocket zullen deze vragen worden beantwoord door de situatie van de technische schoolverlaters te vergelijken met die van de schoolverlaters van de andere onderwijssectoren. Daarbij maken we gebruik van een onderzoek dat eind 2006/begin 2007 over bijna de volle breedte van het Nederlandse onderwijs heeft plaatsgevonden onder de gediplomeerde schoolverlaters van het vmbo en het mbo-bol en de afgestudeerden van het hbo en het wo. In dit onderzoek zijn in totaal zo'n 110.000 schoolverlaters en afgestudeerden benaderd. De totale respons bedroeg 42%. De resultaten hebben hiermee betrekking op de situatie van de schoolverlaters ongeveer anderhalf jaar na het voltooien van de opleiding.

De focus van deze publicatie is gericht op gediplomeerde schoolverlaters van het bètatechnische onderwijs op de verschillende opleidingsniveaus: vmbo techniek, mbo niveau 1/2 techniek, mbo niveau 3/4 techniek, hbo techniek, wo techniek en wo natuurwetenschappen. Op elk onderwijsniveau vergelijken we de arbeidsmarktvoorbereiding en de actuele arbeidsmarktsituatie van de bètatechnisch schoolverlaters met die van de schoolverlaters uit de andere onderwijssectoren. Voor elk onderwijsniveau worden de volgende aspecten van de transitie van onderwijs naar arbeidsmarkt in kaart gebracht:

Kwalificatie: Hoe goed is men voorbereid?

Dit draait om de vraag of het onderwijs de schoolverlaters afdoende heeft toegerust met de competenties die relevant zijn voor de doorstroom naar de arbeidsmarkt. Hierbij gaat het niet alleen om de vraag of de opleiding startbekwaam heeft gemaakt (de korte termijn doelstelling van het onderwijs), maar ook of de opleiding een voldoende basis heeft geboden voor de verdere professionele ontwikkeling. Dit aspect wordt aan de hand van een tweetal vragen nader geanalyseerd:

- In welke mate biedt uw opleiding een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt?
- In welke mate biedt uw opleiding een goede basis voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden?

Allocatie: Waar komt men terecht?

Het gaat hier om de vraag in hoeverre de functies waarin de schoolverlaters terecht komen passen bij de gevolgde opleiding. In eerste instantie is aan de schoolverlaters gevraagd een algemeen oordeel over de aansluiting tussen de opleiding en de functie te geven. Daarnaast laten we zien in welke mate:

- de functie past bij het gevolgde opleidingsniveau;
- de functie past bij de gevolgde opleidingsrichting.

Extern rendement: Wat levert het op?

Het gaat hier om de vraag wat het individuele externe rendement is van de gevolgde opleiding. We analyseren daarbij de korte termijn opbrengsten aan de hand van een tweetal factoren:

- het werkloosheidspercentage 1,5 jaar na het verlaten van de opleiding;
- het bruto salaris 1,5 jaar na het verlaten van de opleiding

Tevredenheid en carrièreperspectieven

Het vierde aspect gaat in op:

- de tevredenheid met de functie die men uitoefent;
- de inschatting van de carrièreperspectieven in de huidige functie.

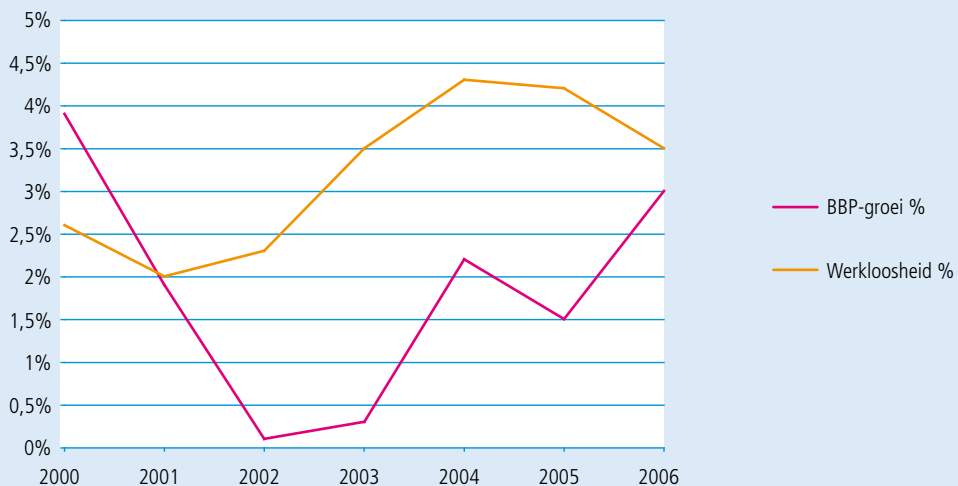
In dit rapport wordt ook ingegaan op de regionale verschillen in de transitie van onderwijs naar arbeidsmarkt voor de bètatechnische schoolverlaters. Voor zover mogelijk wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen vier regio's: Noord-, West-, Zuid- en Oost-Nederland.

Het rapport is als volgt opgebouwd. We beginnen in paragraaf 2 met een korte bespreking van de algemene economische situatie in de jaren 2000 tot 2006. Dit geeft de context aan waarin de discussie over de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt plaatsvindt. Daarna volgen de positie van de bètatechnici op de verschillende onderwijsniveaus. We beginnen met de transitie van de gediplomeerde vmbo-schoolverlaters (paragraaf 3), gevolgd door de mbo-bol schoolverlaters (paragraaf 4), de afgestudeerden van het hbo (paragraaf 5) en ten slotte de afgestudeerden van het wo (paragraaf 6). In paragraaf 7 wordt ingegaan op de regionale verschillen. Paragraaf 8 geeft een korte samenvatting van de belangrijkste resultaten.

2 De Nederlandse economie in de jaren 2000 tot begin 2007

De overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt kan vanzelfsprekend niet los gezien worden van de algemene macro-economische context. Daarom staan we kort stil bij de algemene economische ontwikkeling in de jaren 2000 tot 2006. De jaren 2000 tot 2002 zijn van belang omdat de schoolverlaters die in dit rapport centraal staan in die jaren aan hun opleiding begonnen. In deze periode stonden ze dus voor de keuze verder te leren of zich aan te bieden op de arbeidsmarkt. Figuur 1 laat zien dat er in deze jaren sprake was van een stagnerende economie. In de jaren 2002 en 2003 leidde dit tot een groei van het binnenlandse bruto product (BBP) van minder dan 0,5%. Door deze lage BBP-groei steeg de werkloosheid in de jaren 2004 en 2005 tot boven de 4%. Schoolverlaters kwamen daardoor terecht op een relatief ruime arbeidsmarkt. Verder moet er rekening mee gehouden worden dat op het moment dat de schoolverlaters in 2004/2005 zich op de arbeidsmarkt aanboden, bijna een op de tien schoolverlaters die een jaar eerder hun diploma hadden behaald werkloos was. Daarbij waren er echter grote verschillen tussen de lager en hoger opgeleiden. Zo was het werkloosheidspercentage van de schoolverlaters van het vmbo 12%, van het mbo-bol niveau 1 25%, van het mbo-bol niveau 2 17%, van het mbo-bol niveau 3 9%, van het mbo-bol niveau 4 7%, van hbo 5% en van wo 4%.³

Figuur 1 Economische Context: 2000-2006

Bron: CBS

De schoolverlaters konden later wel profiteren van het economische herstel in 2004 (groei BBP: 2,2%) en 2006 (groei BBP: 3%). Kortom, op het moment van bevraging eind 2006/begin 2007 was er dus sprake van een gunstige economische situatie.

3. Zie ROA, Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2005.

3 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het vmbo

In deze paragraaf wordt de aansluiting tussen de gevolgde opleiding en arbeidsmarkt en de arbeidsmarktsituatie van de vmbo-schoolverlaters in kaart gebracht. Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat het hier slechts gaat om 31% van de vmbo-schoolverlaters. 69% van de vmbo-schoolverlaters kiest ervoor om verder te gaan leren in het voltijdse onderwijs.

Hoe goed is men voorbereid?

Figuur 2 laat zien in hoeverre de schoolverlaters vinden dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt. Gemiddeld vindt 30%⁴ van de vmbo-schoolverlaters de gevolgde opleiding een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt. Van alle vmbo-sectoren scoort de sector techniek het beste. 36% van de vmbo techniek schoolverlaters vindt dat hun opleiding een goede basis is geweest voor hun arbeidsmarktintrede. Bij de schoolverlaters van vmbo economie is dit 33% en bij de schoolverlaters van vmbo gezondheidszorg 30%. Het minst tevreden op dit punt zijn de schoolverlaters van de sector landbouw. Van hen is slechts 26% van mening dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt.

Figuur 2 Percentage schoolverlaters dat hun opleiding goede basis vindt voor start op de arbeidsmarkt en om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen

Bron: ROA (SIS)

4. Hierbij is het van belang om op te merken dat volgens de gangbare definitie vmbo-schoolverlaters die zich op de arbeidsmarkt aanbieden (tenzij zij voor een opleiding in het kader van het mbo-Bbl kiezen) tot de groep voortijdige schoolverlaters behoren. Met andere woorden, vmbo-opleidingen hebben niet de intentie om scholieren op de arbeidsmarkt voor te bereiden.

Duidelijk positiever zijn de vmbo-schoolverlaters over hun ontwikkelingsperspectief. Gemiddeld vindt 61% dat de door hen gevolgde opleiding een goede basis biedt om hun kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen. Schoolverlaters van de sector techniek (61%) onderscheiden zich hierbij niet duidelijk van de schoolverlaters van de sectoren economie (59%) of gezondheidszorg (62%). Daarentegen scoren de schoolverlaters van de theoretische leerweg (64%) iets hoger, terwijl de schoolverlaters van de sector landbouw (51%) opnieuw het minst tevreden zijn.

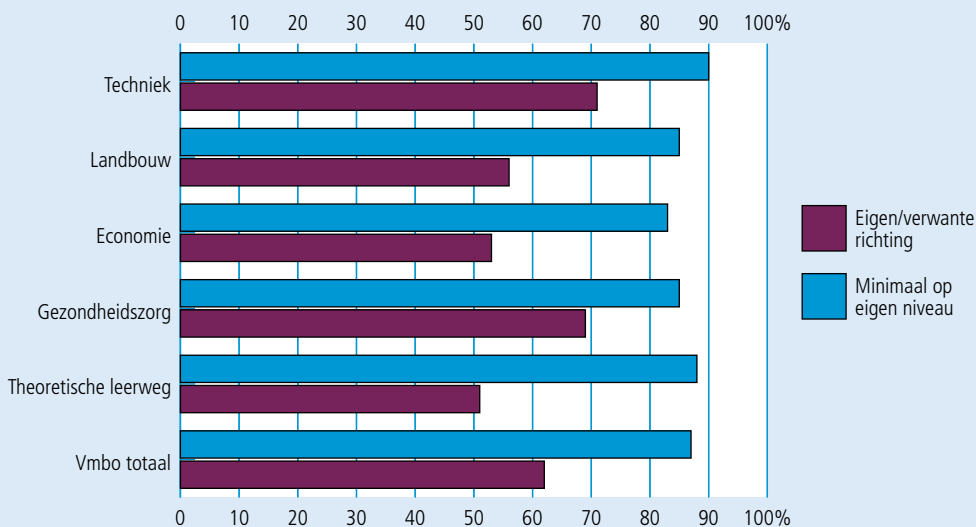
Kortom, als het gaat om de basis voor een goede start op de arbeidsmarkt komt de sector techniek als beste uit de bus. Als het gaat om het ontwikkelingsperspectief scoren de technische opleidingen gemiddeld.

Waar komt men terecht?

Het merendeel (76%) van de vmbo-schoolverlaters is van mening dat de aansluiting tussen hun opleiding en huidige functie voldoende of zelfs goed is. Onder de vmbo techniek schoolverlaters is dit zelfs 82%: 28% vindt de aansluiting goed en 54% vindt de aansluiting voldoende. Ook de schoolverlaters uit de sector economie zijn duidelijk tevreden: 82% vindt de aansluiting voldoende of goed. Iets minder tevreden zijn de schoolverlaters uit de sector gezondheidszorg (77%) en duidelijk ontevredener zijn de schoolverlaters van de theoretische leerweg (71%) en de sector landbouw (70%).

Vanwege het relatief lage niveau van de opleiding werken schoolverlaters van het vmbo massaal in een functie op eigen niveau (87%, zie figuur 3). Bij de schoolverlaters van de sector vmbo techniek is dit zelfs 90%. Dat de technische vmbo-schoolverlaters aantrekkelijk zijn voor werkgevers blijkt uit het feit dat maar liefst 51% aangeeft een functie te hebben waarvoor een hoger opleidingsniveau dan vmbo vereist wordt, terwijl slechts 9% in een functie werkzaam is waarvoor niet eens een vmbo-diploma vereist is. Bij de schoolverlaters van de andere vmbo-sectoren varieert het percentage dat in een hogere functie werkzaam is tussen de 33% (theoretische leerweg) en 44% (landbouw en economie) en het percentage dat in een lagere functie werkzaam is tussen de 13% (theoretische leerweg) en 17% (economie).

Figuur 3 Aansluiting opleiding en functie naar niveau en richting

Bron: ROA (SIS)

Naast het niveau van de functie wordt de aansluiting tussen opleiding en werk ook bepaald door de mate waarin de functierichting aansluit bij de gevolgde opleiding. Gemiddeld werkt 62% van de vmbo-schoolverlaters in een functie in het eigen beroependomein⁵. Schoolverlaters van de vmbo-sectoren techniek (71%) en gezondheidszorg (69%) werken aanmerkelijk vaker in het eigen beroependomein, terwijl schoolverlaters van de vmbo sectoren landbouw (56%) en economie (53%) dit aanmerkelijk minder vaak doen.

Samenvattend, in vergelijking met de andere vmbo-sectoren vinden de technisch geschoolde vmbo-schoolverlaters in grote mate passend werk, zowel naar niveau als richting. Dit komt ook terug in hun doorgaans positieve oordeel over de aansluiting tussen hun functie en opleiding.

Wat levert het op?

Tabel 1 laat zien dat de arbeidsmarktperspectieven voor vmbo-schoolverlaters in het algemeen gunstig zijn. Gemiddeld biedt 31% van de gediplomeerde schoolverlaters zich aan op de arbeidsmarkt, slechts 6% is werkloos. Schoolverlaters van de vmbo sector techniek bieden zich opmerkelijk vaker aan op de arbeidsmarkt. Maar liefst 68% biedt zich aan op de arbeidsmarkt. Dat de technische schoolverlaters zich in zo grote getallen op de arbeidsmarkt aanbieden is deels het gevolg van de keuze voor een opleiding in het beroepsbegeleidende leerlingwezen (BBL) en deels het gevolg van hun goede kansen op de arbeidsmarkt. De werkloosheid onder de technisch opgeleide vmbo'ers is gemiddeld 1%. Dit is in feite de laagst gemeten werkloosheid onder de schoolverlaters van het Nederlandse onderwijssysteem. In vergelijking met het voorafgaande jaar is de werkloosheid ook met 2%-punt gedaald. Daarnaast verdienen de technische schoolverlaters (798 Euro bruto per maand) gemiddeld zo'n 15% meer dan de gemiddelde vmbo-schoolverlater (691 Euro bruto per maand). Hun gemiddelde bruto uurloon is 5,15 Euro wat zo'n 5% hoger is dan het gemiddelde uurloon van vmbo-schoolverlaters en zo'n 7% hoger is dan het gemiddelde uurloon van de technische vmbo-schoolverlaters in het jaar daarvoor. Op uurbasis is het salaris van de technische schoolverlaters 13% hoger dan het salaris van schoolverlaters met een economische opleiding. Op maandbasis zelfs 26%.

Tabel 1 **Aanbieden op arbeidsmarkt, werkloosheid en salaris: vmbo**

	Aanbieden op arbeidsmarkt %	Werkloosheid %	Bruto maandloon €	Bruto uurloon €
Techniek	68	1	798	5,15
Landbouw	30	6	651	4,60
Economie	37	3	631	4,55
Gezondheidszorg	31	8	633	5,05
Theoretische leerweg	15	16	611	4,85
Vmbo totaal	31	6	691	4,90

Bron: ROA (SIS)

Samenvattend kan worden gesteld dat het arbeidsmarktrendement van een technische vmbo-opleiding op de korte termijn zeer goed is. Er is sprake van een extreem lage werkloosheid en de salarissen zijn hoog vergeleken met die van de schoolverlaters van de andere sectoren.

Tevredenheid en carrièreperspectieven

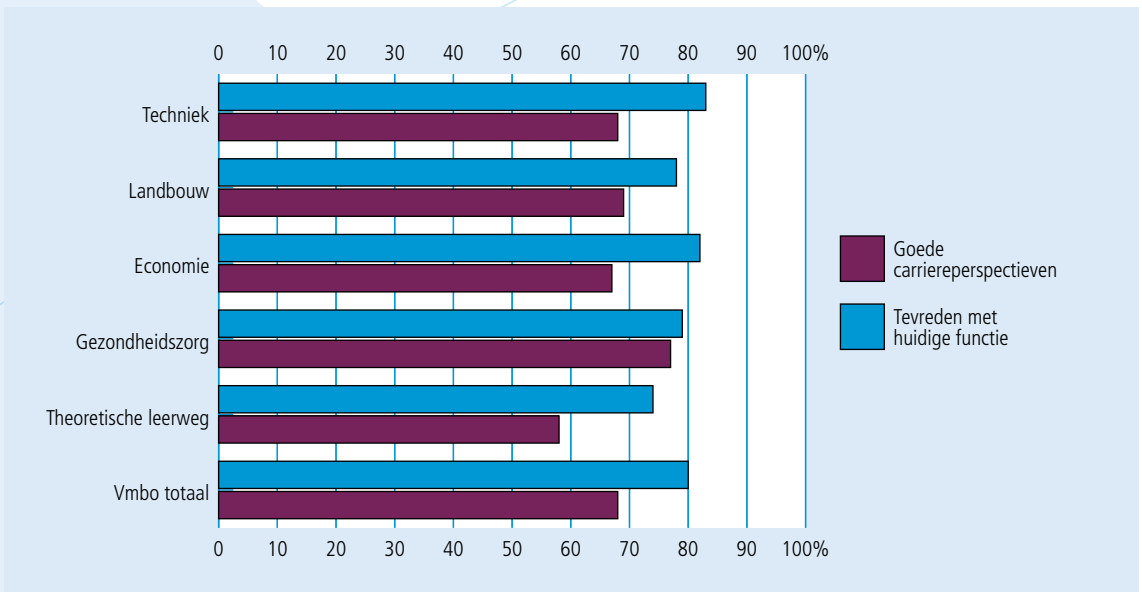
Figuur 4 laat zien hoe tevreden de werkende vmbo-schoolverlaters met hun functie zijn en hoe ze hun carrièreperspectieven inschatten. Gemiddeld is 80% van de werkende vmbo-schoolverlaters (heel) tevreden met hun huidige functie en denkt 68% goede carrièreperspectieven te hebben. De technische vmbo-schoolverlaters zijn net

5. Van het eigen beroependomein is sprake wanneer voor de functie de eigen opleidingsrichting of een daaraan verwante opleidingsrichting vereist is.

iets meer tevreden met hun functie: 83% is (heel) tevreden. Wat de carrièreperspectieven betreft scoren de technisch opgeleide vmbo'ers gemiddeld. De beste carrièreperspectieven hebben naar eigen inschatting de schoolverlaters van de sector gezondheidszorg. Van hen vindt 77% dat hun functie goede carrièreperspectieven biedt.

Kortom, de schoolverlaters van het vmbo techniek zijn uiterst tevreden wat hun functie betreft en schatten ook hun carrièreperspectieven hoog in.

Figuur 4 **Tevredenheid met de huidige baan en carrièreperspectieven**

Bron: ROA (SIS)

4 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het mbo-bol

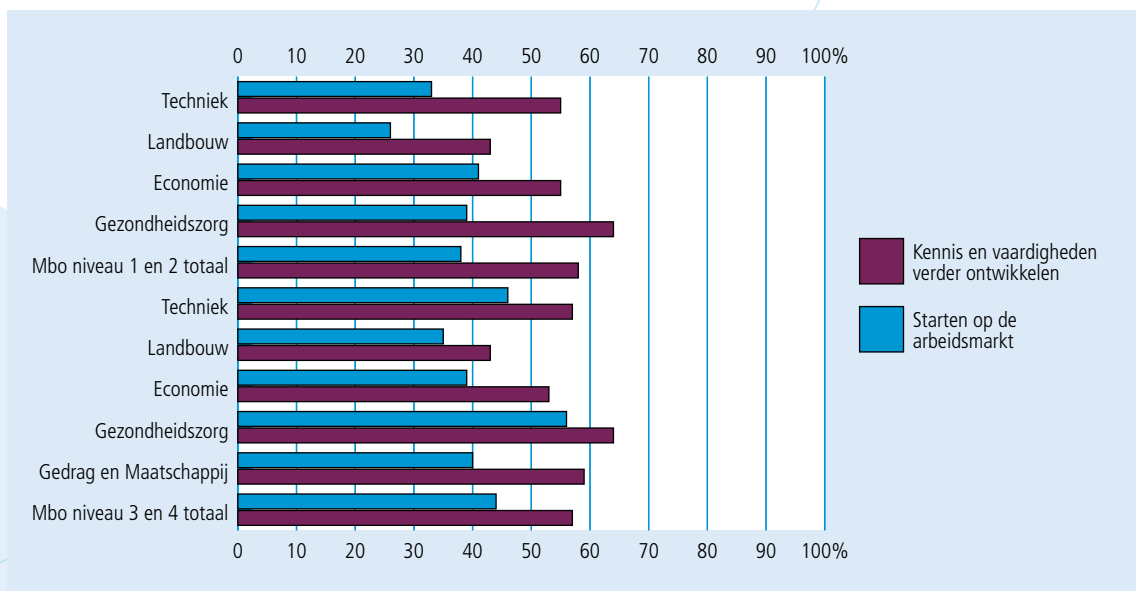
In deze paragraaf gaan we in op de arbeidsmarktsituatie van de mbo-bol-schoolverlaters. We maken daarbij een onderscheid tussen de mbo-bol-opleidingen op niveau 1 en 2 en de mbo-bol-opleidingen op niveau 3 en 4.

Hoe goed is men voorbereid?

Het is opvallend dat minder dan de helft van de schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding vindt dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt (zie figuur 5). Bij de gediplomeerde schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 is dit slechts 38% en bij de gediplomeerde schoolverlaters van een opleiding op niveau 3 en 4 44%.

Schoolverlaters van de technische mbo-bol-opleidingen op niveau 1 en 2 zijn nog minder vaak enthousiast over de basis die zij hebben om te starten op de arbeidsmarkt. Slechts 33% van hen is van mening dat de opleiding een goede basis biedt. Bij de opleidingen op niveau 1 en 2 zijn de schoolverlaters uit de sectoren economie (41%) en gezondheidszorg (39%) vaker tevreden over hun basis om te starten op de arbeidsmarkt. Schoolverlaters van de sector landbouw zijn daarentegen het minst tevreden. Slechts 26% van de schoolverlaters van een opleiding op niveau 1 en 2 in de sector landbouw vindt dat de opleiding een goede basis bood voor de start op de arbeidsmarkt.

Figuur 5 Percentage schoolverlaters dat hun opleiding goede basis vindt voor start op de arbeidsmarkt en om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen

Bron: ROA (SIS)

De schoolverlaters van de technische opleidingen op niveau 3 en 4 zijn positiever over de geboden basis om te starten op de arbeidsmarkt. 46% van hen is van mening dat de opleiding een goede basis biedt. Alleen de schoolverlaters van de sector gezondheidszorg op niveau 3 en 4 zijn hierover vaker tevreden (56%).

mbo-bol-schoolverlaters zijn vaker tevreden over de basis die de door hen gevolgde opleiding biedt voor het verder ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden. 58% van de schoolverlaters van de opleidingen op niveau 1 en 2 en 57% van de schoolverlaters van de opleidingen op niveau 3 en 4 vindt dat hun opleiding een goede basis biedt om hun kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen. Zowel onder de schoolverlaters van de opleidingen op niveau 1 en 2 als onder de schoolverlaters van de opleidingen op niveau 3 en 4 worden de opleidingen in de sector gezondheidszorg op dit aspect het meest gewaardeerd (64%). Van de schoolverlaters in de sector techniek is meer dan de helft op dit punt tevreden: niveau 1 en 2: 55% en niveau 3 en 4: 57%. Op niveau 1 en 2 is dit 3%-punt minder dan het gemiddelde terwijl het op niveau 3 en 4 gelijk is aan het gemiddelde. Wel is het in beide gevallen aanmerkelijk positiever dan de mening van de schoolverlaters uit de sector landbouw. Van hen is slechts 43% op dit punt tevreden.

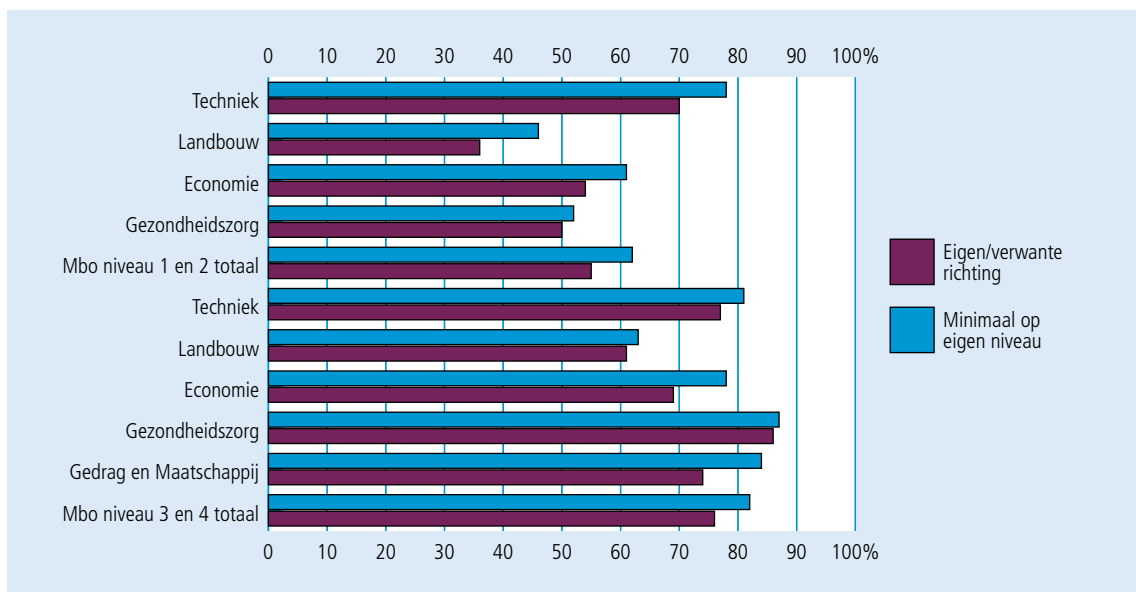
Kortom, de technische mbo-bol-schoolverlaters van een mbo-opleiding op niveau 1 en 2 zijn net iets minder dan gemiddeld tevreden over de basis die de opleiding biedt om te starten op de arbeidsmarkt en de basis die de opleiding biedt om hun kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen. De technische mbo-bol-schoolverlaters met een opleiding op niveau 3 en 4 zijn iets positiever dan de gemiddelde mbo-bol-schoolverlater over de basis die hun opleiding biedt voor een goede start op de arbeidsmarkt. Over de betekenis van de door hen gevolgde opleiding voor het verder kunnen ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden zijn ze net zo positief als de gemiddelde mbo-bol-schoolverlater.

Waar komt men terecht?

Een op de vier werkende mbo-bol-schoolverlaters vindt dat de aansluiting tussen de door hen gevolgde opleiding en hun huidige functie goed is. 70% van de niveau 1 en 2 schoolverlaters en 74% van de niveau 3 en 4 schoolverlaters vindt dat de aansluiting ten minste voldoende is. De technische opleidingen scoren net iets lager dan gemiddeld: 68% van de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 1 en 2 en 71% van de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 3 en 4 vindt de aansluiting voldoende of goed. Het gemiddelde wordt bij de opleidingen op niveau 1 en 2 echter sterk beïnvloedt door de schoolverlaters van de sector economie (74% vindt de aansluiting ten minste voldoende). Een vergelijkbare invloed heeft de sector gezondheidszorg (84%) bij de opleidingen op niveau 3 en 4.

Figuur 5 laat zien dat schoolverlaters met een technische mbo-opleiding relatief makkelijk een baan op het eigen niveau of hoger vinden: 78% van de gediplomeerde schoolverlaters van een mbo-bol techniek opleiding op niveau 1 en 2 en 81% van de gediplomeerde schoolverlaters van een mbo-bol techniek opleiding op niveau 3 en 4 heeft een functie waarvoor ten minste een diploma op hun niveau vereist is. De gediplomeerde schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 in een van de andere sectoren hebben duidelijk meer problemen. Zo heeft maar 61% van de schoolverlaters van een economische opleiding op niveau 1 en 2 een baan op het eigen niveau. Bij de schoolverlaters van de sector landbouw is dit zelfs slechts 46%. Onder de schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 3 en 4 hebben de schoolverlaters uit de sector gezondheidszorg (87%) en uit de sector gedrag en maatschappij (84%) een hogere kans op een functie op minimaal het eigen niveau dan de schoolverlaters uit de sector techniek. Daarentegen zijn het wederom de schoolverlaters uit de sector landbouw (63%) die een duidelijk kleinere kans op een functie op hun eigen niveau hebben.

Figuur 6 Aansluiting opleiding en functie naar niveau en richting

Bron: ROA (SIS)

Naast het niveau van de functie speelt ook de vereiste opleidingsrichting een belangrijke rol. Ook hier laten de cijfers zien dat de schoolverlaters uit de sector techniek relatief vaak een passende functie vinden. Van de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 1 en 2 heeft 70% een functie binnen het eigen domein. Van de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 3 en 4 zelfs 77%. Vooral de schoolverlaters van de opleiding op niveau 1 en 2 steken hiermee met kop en schouders uit boven de schoolverlaters van de andere sectoren. Zo heeft slechts 54% van de schoolverlaters van de sector gezondheidszorg, 50% van de schoolverlaters van de sector economie en 36% van de schoolverlaters van de sector landbouw een functie binnen het eigen vakgebied gevonden. Onder de schoolverlaters van de mbo-bol-opleidingen op niveau 3 en 4 is dit cijfer in elke sector hoger, maar ook hier scoren de schoolverlaters van de sector economie (69%) en de sector landbouw (61%) duidelijk lager dan de schoolverlaters van de technische opleidingen. Niet verrassend zijn het echter de schoolverlaters van de sector gezondheidszorg (86%) die het vaakst een functie binnen het eigen domein vinden.

Samenvattend kan gezegd worden dat schoolverlaters van een mbo techniek opleiding in grote mate passend werk vinden. Terwijl in vergelijking met de andere sectoren de technische opleidingen op niveau 3 en 4 gemiddeld scoren, stekken de technische opleidingen op niveau 1 en 2 met kop en schouders boven de andere opleidingssectoren uit.

Wat levert het op?

67% van de schoolverlaters van de technische opleidingen op niveau 1 en 2 en 48% van de schoolverlaters van de technische opleidingen op niveau 3 en 4 biedt zich op de arbeidsmarkt aan (zie Tabel 2). Bij de opleidingen op niveau 1 en 2 is dit veel meer dan het gemiddelde van 44%. Bij de opleidingen op niveau 3 en 4 is dit daarentegen minder dan het gemiddelde van 53%. De lage werkloosheid onder de technische schoolverlaters van het mbo-bol geeft aan dat de arbeidsmarktsituatie in deze sector gunstig is. Van de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 1 en 2 is 9% werkloos. In de voorafgaande meting in 2005 was dit nog 13%. De gemiddelde werkloosheid onder de mbo-niveau 1 en 2 schoolverlaters is 13%. Bij de schoolverlaters van een technische opleiding op niveau 3 en 4 is dit zelfs slechts

3%. In het voorafgaande jaar was dit 6%. Gemiddeld is 6% van de schoolverlaters van een mbo-niveau 3 en 4 opleiding die zich op de arbeidsmarkt aanbieden werkloos. Schoolverlaters van een opleiding op niveau 1 en 2 in de sectoren landbouw (19% van de aanbieders is werkloos) en gezondheidszorg (18% van de aanbieders is werkloos) hebben met een veel minder gunstige arbeidsmarkt te doen.

Tabel 2 **Aanbieden op arbeidsmarkt, werkloosheid en salaris: mbo**

	Aanbieden op arbeidsmarkt %	Werkloosheid %	Bruto maandloon €	Bruto uurloon €
Mbo niveau 1 en 2				
Techniek	67	9	980	6,55
Landbouw	54	19	961	6,30
Economie	51	11	953	6,50
Gezondheidszorg	28	18	774	7,40
Totaal	44	13	925	6,70
Mbo niveau 3 en 4				
Techniek	48	3	1.499	9,40
Landbouw	62	3	1.115	7,80
Economie	47	8	1.311	8,40
Gezondheidszorg	69	5	1.274	10,00
Gedrag en Maatschappij	52	10	1.110	9,45
Totaal	53	6	1.290	9,20
Mbo totaal	51	7	1.229	8,80

Bron: ROA (SIS)

Schoolverlaters van een technische mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 verdienen gemiddeld 6,55 Euro bruto per uur wat vrijwel gelijk is aan de salarissen gemeten in de meting 2005 (6,45 Euro bruto per uur). Hoewel dit minder dan het gemiddelde bruto uurloon van de schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 is (6,70 Euro bruto per uur), is het bruto maandloon van de schoolverlaters met een technische mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 (980 Euro bruto per maand) duidelijk hoger dan het gemiddelde bruto maandloon (925 Euro bruto per maand) van de schoolverlaters met een mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2. Dit omdat technische schoolverlaters minder vaak in deeltijd werkzaam zijn.

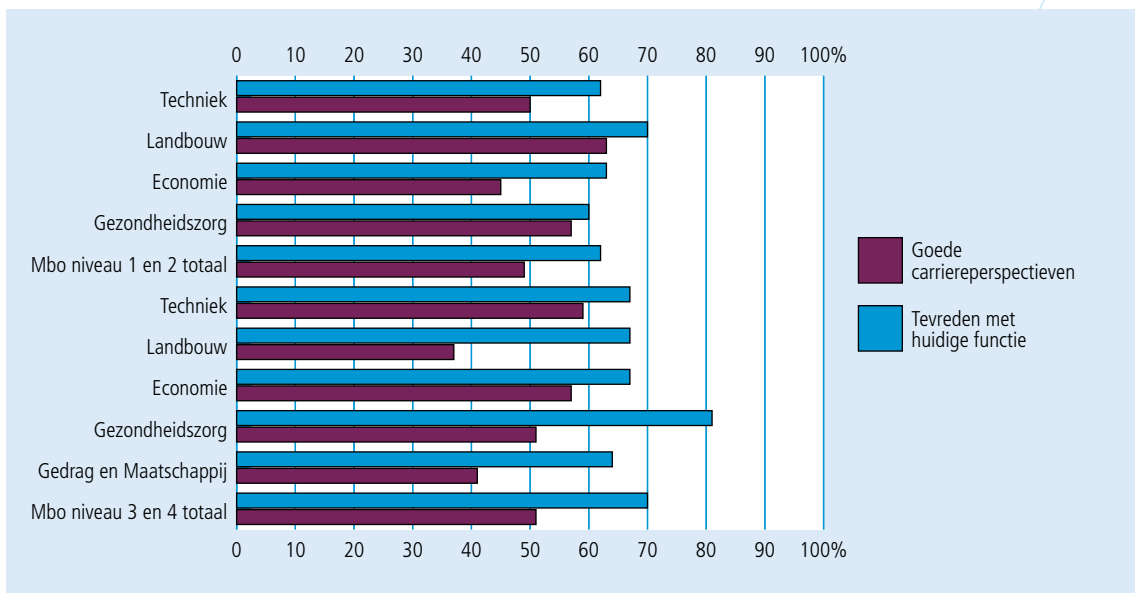
Schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 3 en 4 verdienen gemiddeld 9,20 Euro bruto per uur (meting 2005: 9,00 Euro bruto per uur). Dit is zo'n 2,50 Euro meer per uur dan de schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2. De schoolverlaters van een technische opleiding op niveau 3 en 4 verdienen gemiddeld 9,40 Euro bruto per uur. Dit is iets lager dan het gemiddelde bruto uurloon van de schoolverlaters van de sector gedrag en maatschappij (9,45 Euro bruto per uur) en duidelijk lager dan het gemiddelde uurloon van de schoolverlaters van de sector gezondheidszorg (10,00 Euro bruto per uur). Omdat de technische schoolverlaters minder vaak in deeltijd werken dan de schoolverlaters van bijvoorbeeld de sector gezondheidszorg, verdienen zij ondanks het lagere uurloon een hoger maandsalaris. Technische schoolverlaters op niveau 3 en 4 verdienen gemiddeld zo'n 1.500 Euro bruto per maand. De schoolverlaters van de sector gezondheidszorg verdienen gemiddeld 1.274 Euro bruto per maand en de schoolverlaters van de sector gedrag en maatschappij zelfs slechts 1.110 Euro bruto per maand.

Kortom, zowel de schoolverlaters met een mbo techniek opleiding op niveau 1 en 2 als de schoolverlaters van een mbo techniek opleiding op niveau 3 en 4 hebben na behalen van het diploma een goed arbeidsmarktrendement. Er is relatief lage werkloosheid, zeker onder schoolverlaters van een mbo techniek opleiding op niveau 3 en 4 en de salarissen zijn relatief hoog vergeleken met de schoolverlaters van de andere sectoren.

Tevredenheid en carrièreperspectieven

Figuur 7 laat zien in hoeverre de gunstige arbeidsmarktperspectieven voor de technische mbo-schoolverlaters invloed hebben op de tevredenheid met hun functie. 62% van de werkende schoolverlaters met een technische mbo-bol-opleiding op niveau 1 en 2 en 67% van de werkende schoolverlaters met een technische mbo-bol opleiding op niveau 3 en 4 is tevreden met de huidige functie. De tevredenheid bij de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 1 en 2 is vergelijkbaar met het gemiddelde onder de schoolverlaters op dit niveau, terwijl de tevredenheid bij de technische schoolverlaters op niveau 3 en 4 net iets lager is dan het gemiddelde van 70%.

Figuur 7 **Tevredenheid met de huidige baan en carrièreperspectieven**

Bron: ROA (SIS).

Figuur 7 laat ook zien dat zowel bij de opleidingen op niveau 1 en 2 als bij de opleidingen op niveau 3 en 4 ongeveer één op de twee werkende schoolverlaters vindt dat de functie waarin ze werkzaam zijn goede tot heel goede carrièreperspectieven biedt. Schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 3 en 4 zijn op dit punt net iets positiever (59%) dan de schoolverlaters met een technische opleiding op niveau 1 en 2 (50%). Opvallend hoog scoren de werkende schoolverlaters met een mbo-bol landbouw opleiding op niveau 1 en 2 (63%) terwijl slechts 37% van de schoolverlaters met een mbo-bol landbouw opleiding op niveau 3 en 4 van mening is dat hun functie goede tot heel goede carrièreperspectieven biedt.

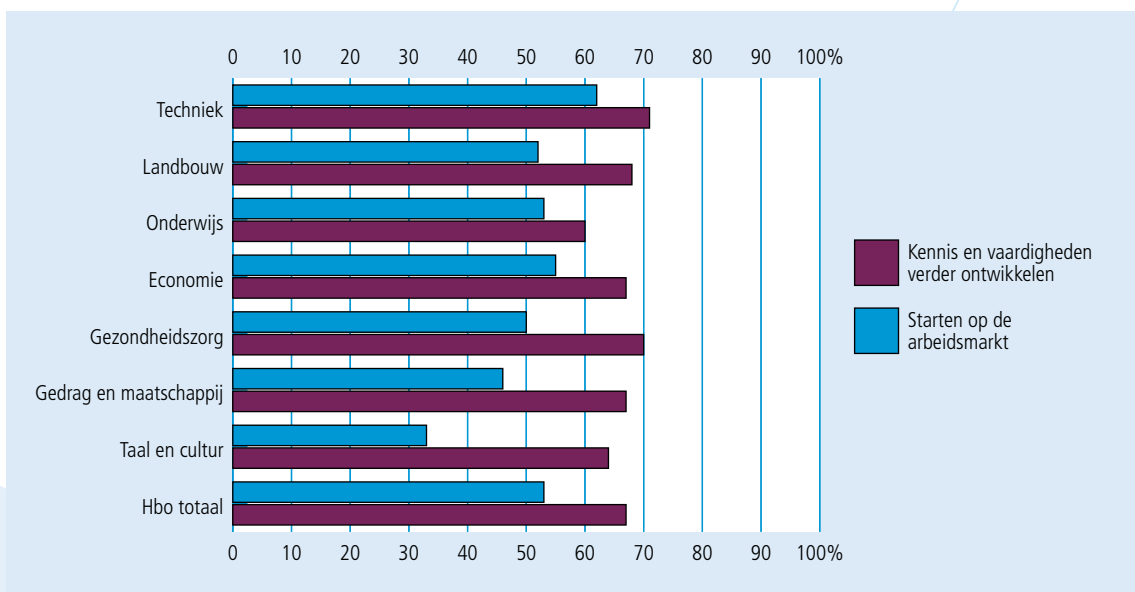
Samenvattend kan gezegd worden dat een meerderheid van de technisch geschoolde mbo-bol-schoolverlaters tevreden is met de functie die zij uitoefenen en dat iets meer dan de helft van mening is dat de functie goede carrièreperspectieven biedt.

5 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het hbo

Hoe goed is men voorbereid?

In hoeverre bieden de hbo techniek opleidingen een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt? Figuur 8 laat zien dat van alle hbo-sectoren de sector techniek het beste scoort als het gaat om de mate waarin de opleiding een goede basis is om te starten op de arbeidsmarkt: 62% van de afgestudeerden technici vindt dat hun studie een goede basis is geweest voor hun start op de arbeidsmarkt. Bij de andere hbo-opleidingen zijn de afgestudeerden vaak duidelijk minder tevreden op dit punt. De sectoren taal en cultuur (33%) en gedrag en maatschappij (46%) zijn daarbij het minst positief in hun oordeel.

Figuur 8 Percentage afgestudeerden dat hun opleiding goede basis vindt voor start op de arbeidsmarkt en om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen

Bron: ROA (SIS)

Gemiddeld vindt 67% van de hbo-afgestudeerden de gevolgde opleiding een goed uitgangspunt voor het verder ontwikkelen van de eigen kennis en vaardigheden. Ter vergelijking, bij de wo-afgestudeerden ligt dit rond de 80%. Zoals uit figuur 8 blijkt zijn de afgestudeerden uit de sector techniek ook op dit punt het meest positief in hun oordeel: 71% vindt de gevolgde studie een goede basis voor hen verdere ontwikkeling. De afgestudeerden uit de sector onderwijs zijn met 60% het minst tevreden.

Kortom, als het gaat om de voorbereidende functie van het hoger beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt komt de sector techniek als beste uit de bus. Zowel wat betreft de basis die de opleiding biedt voor de start op de arbeidsmarkt als de basis voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden zijn de bètatechnici het meest te spreken over de door hen gevolgde studie.

Waar komt men terecht?

Een belangrijke indicator voor de kwaliteit van het hoger onderwijs is de mate waarin de afgestudeerden passend werk vinden. Opleidingen binnen de sector techniek leiden hun studenten vooral op voor specifieke segmenten van de arbeidsmarkt. Daarom is het van belang dat de geleerde kennis en vaardigheden van de afgestudeerden goed aansluiten bij de wensen van de arbeidsmarkt en de wensen van de werkgevers in het eigen vakgebied.

Aan de werkende hbo-afgestudeerden is dan ook de vraag voorgelegd wat ze vinden van de aansluiting tussen de door hen gevolgde opleiding en de functie die ze op het moment van enquêteren hebben. Van de technici vindt 77% deze aansluiting goed of voldoende. Dit is vrijwel gelijk aan het landelijke hbo-gemiddelde. Van deze 77% vindt ongeveer een derde de aansluiting zelfs goed. De sector met de meest specifieke beroepsopleidingen, de sector onderwijs, scoort het hoogst: 83% van de afgestudeerden vindt dat hun opleiding aansluit bij hun functie. Economen zijn met 71% op dit punt iets minder tevreden dan de technici.

De kwaliteit van de aansluiting tussen het gevolgde onderwijs en de functie kan nader bekeken worden aan de hand van het voor de functie waarin men werkzaam is vereiste opleidingsniveau en de opleidingsrichting. Figuur 9 geeft een overzicht van deze twee functiekenmerken voor de verschillende hbo-sectoren.

Figuur 9 Aansluiting opleiding en functie naar niveau en richting

Bron: ROA (SIS)

Gemiddeld hebben ongeveer 8 van de 10 werkende hbo'ers een baan waarbij het vereiste opleidingsniveau minimaal een hbo-opleiding is. Bij de afgestudeerden uit de sector techniek is dit zelfs 87%. Alleen de hbo'ers met een lerarenopleiding scoren op dit punt hoger: 92%. Dit hoge percentage in de sector onderwijs kan verklaard worden doordat de opleidingen in deze sector voor een specifiek beroep opleiden (leraar) en het merendeel van de afgestudeerden ook als zodanig aan het werk gaat. Ook voor de sector techniek betekent het hoge percentage nog altijd dat bijna iedereen een baan op eigen niveau heeft. Bij de hbo'ers met een economische achtergrond ligt dit percentage rond de 80%. Onder de afgestudeerden uit de sector gedrag en maatschappij is de onderbenutting het hoogst. Hier heeft slechts 67% een baan op eigen niveau of hoger.

Het tweede functiekenmerk dat iets zegt over de aansluiting tussen de opleiding en de arbeidsmarkt is de mate waarin men werk heeft gevonden in de eigen dan wel een verwante opleidingsrichting. Is men met andere woorden in een technische functie aan het werk of heeft men werk waar een technische achtergrond niet strikt noodzakelijk is?

Onder de hbo technici heeft 86% een functie in de eigen of verwante richting. Dit is iets hoger dan bij de bètatechnici met een universitaire opleiding. De afgestudeerden in de sector economie hebben het minst vaak een functie in de eigen of verwante richting. Maar liefst 32% van hen heeft een baan waar een andere richting of een functie waar geen specifieke opleidingsrichting voor vereist is. Nog vaker dan dat dit bij de technici het geval is hebben met name de gediplomeerden uit de onderwijssector gezondheidszorg een baan binnen de eigen dan wel verwante richting.

In vergelijking met de andere hbo-sectoren vinden technici in grote mate passend werk, zowel wat betreft niveau als richting. Alleen de afgestudeerden van de opleidingen die nog specifiek voor een bepaald beroep opleiden (zoals de lerarenopleidingen) komen vaker in een passende functie terecht. De verschillen met de afgestudeerde technici zijn echter klein.

Wat levert het op?

Wat zijn de arbeidsmarktprospectieven van de afgestudeerden met een technische hogere beroepsopleiding.

Tabel 3 geeft een overzicht van het percentage van de afgestudeerden dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt, het werkloosheidspercentage, de maandsalarissen en het uurloon van de verschillende sectoren in het hbo.

Tabel 3 **Aanbieden op arbeidsmarkt, werkloosheid en salaris: hbo**

	Aanbieden op arbeidsmarkt %	Werkloosheid %	Bruto maandloon €	Bruto uurloon €
Techniek	78	2	2.125	12,90
Landbouw	83	5	1.865	12,10
Onderwijs	91	6	1.760	12,55
Economie	76	5	2.008	12,55
Gezondheidszorg	92	3	1.782	14,20
Gedrag en maatschappij	87	4	1.662	12,35
Taal en cultuur	84	12	1.531	11,30
Totaal	82	5	1.898	12,70

Bron: ROA (SIS)

Bijna 8 van de 10 studenten uit de sector techniek bieden zich na het behalen van hun diploma aan op de arbeidsmarkt. Voor deze technici is de arbeidsmarkt bijzonder gunstig, de werkloosheid onder hen is slechts 2%. Evenals verleden jaar kent de sector techniek hiermee de laagste werkloosheid binnen het hbo (meting 2005: 3%). Ook voor het hbo als geheel is het werkloosheidspercentage ten opzichte van het vorige meetjaar stabiel gebleven, 5% van de afgestudeerden die zich aanbieden op de arbeidsmarkt zijn zo'n anderhalf jaar na afstuderen werkloos. De sectoren economie en onderwijs liggen rond het gemiddelde van 5%; afgestudeerden van de sector taal en cultuur hebben de meeste moeite met het vinden van betaald werk.

Het bruto maandinkomen van technici (2.125 Euro) is het hoogst binnen het gehele hbo. In vergelijking met de meting in 2005 is het maandinkomen van technici hiermee met zo'n 7% gestegen. Naast de afgestudeerden technici kennen slechts de afgestudeerden uit de sector economie een gemiddeld bruto maandinkomen van boven de 2.000 Euro. Alhoewel het gemiddelde bruto maandinkomen van de technici zo'n 250 Euro hoger is dan het gemiddelde bruto maandinkomen van de afgestudeerden uit de sector gezondheidszorg, is het bruto uurloon van de afgestudeerden uit de sector gezondheidszorg zo'n 1,50 Euro hoger. Dit duidt er op dat de afgestudeerden uit de sector gezondheidszorg

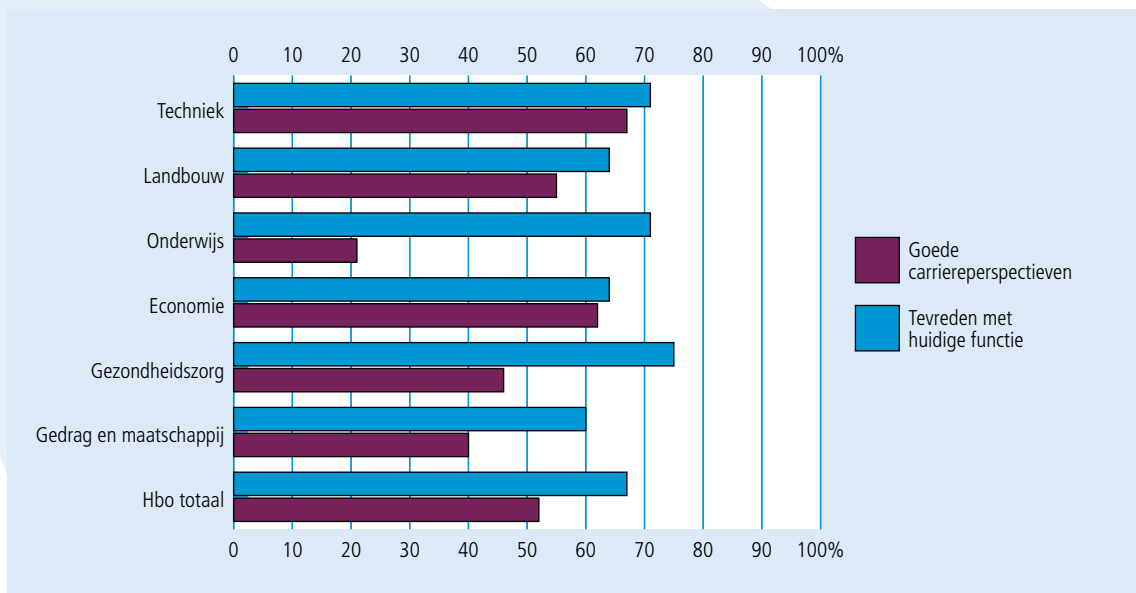
vaker in deeltijd werkzaam zijn dat de afgestudeerden technici. De werkende technici verdienen per uur dan weliswaar iets minder dan mensen met een gezondheidszorgopleiding, maar nog steeds meer dan de afgestudeerden uit de andere sectoren van het hbo⁶.

Samenvattend kan worden gesteld dat het eerste arbeidsmarktrendement van een technische opleiding goed te noemen is. Er is lage werkloosheid onder de pas afgestudeerden en de salarissen zijn vergeleken met afgestudeerden van andere sectoren relatief hoog.

Tevredenheid en carrièreperspectieven

De kwaliteit van werk wordt niet alleen bepaald door de hoogte van het salaris. Daarna is er ook gekeken naar tevredenheid met de functie en carrièreperspectieven. Figuur 10 laat zien dat technici in het algemeen tevreden zijn met hun functie (71%). Alleen de afgestudeerden uit de sector gezondheidszorg zijn nog iets vaker tevreden met hun baan. Daarentegen zijn de afgestudeerden in de andere sectoren minder vaak tevreden met hun huidige functie. De tevredenheid met de carrièreperspectieven van de afgestudeerden technici ligt duidelijk hoger dan in de andere hbo-sectoren. In het gehele hbo vindt gemiddeld 52% dat ze goede carrièreperspectieven hebben, voor de sector techniek is dit 67%. Alleen de afgestudeerden hbo'ers met een economische opleiding komen wat betreft carrièremogelijkheden enigszins in de buurt. Opvallend is dat de sector onderwijs bijzonder laag scoort qua carrièremogelijkheden.

Figuur 10 **Tevredenheid met de huidige baan en carrièreperspectieven**

Bron: ROA (SIS)

Kortom, onder de technische hbo-afgestudeerden heerst er in hoge mate tevredenheid over zowel de huidige functie als hun carrièremogelijkheden.

6. Deze resultaten zijn ook in lijn met de resultaten uit het onderzoek De arbeidsmarkt van hoger opgeleide bèta's (SEO economisch onderzoek, 2007). SEO stelt dat de uurlozen van bètatechnische afgestudeerden vaak lager zijn dan de uurlozen van de afgestudeerden van andere hbo-sectoren maar dat dit voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door verschillende baankenmerken zoals het feit dat bèta's minder vaak in deeltijd werken.

6 De arbeidsmarkt voor bètatechnische schoolverlaters van het wo

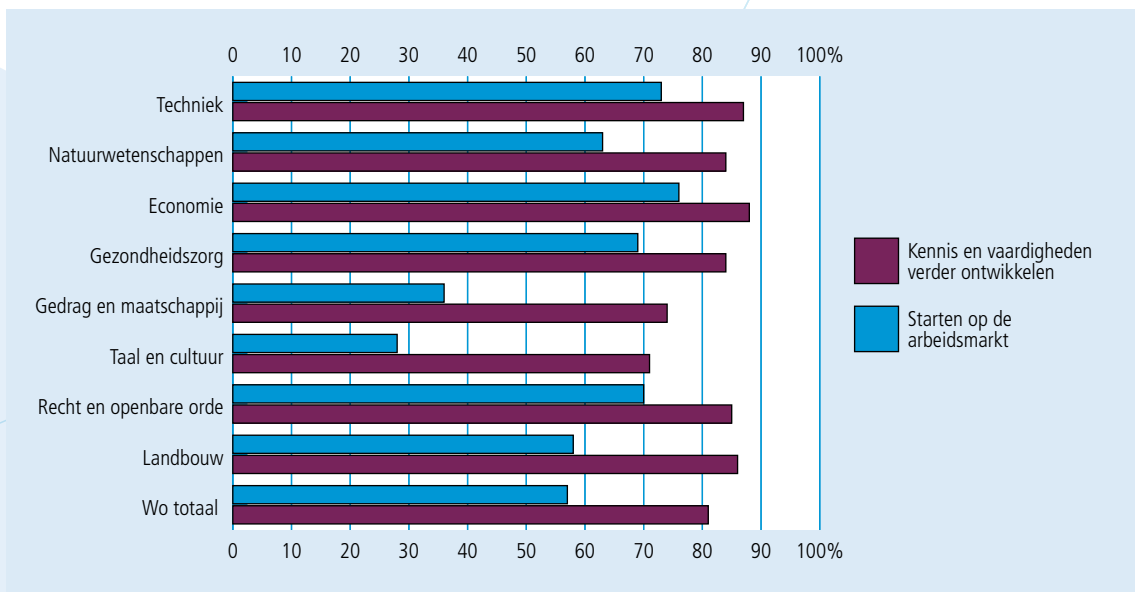
Hoe goed is men voorbereid?

In figuur 11 wordt een overzicht gegeven van het oordeel van de afgestudeerden uit het wetenschappelijk onderwijs over de mate waarin de door hen gevolgde opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt en het verder ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden.

Bijna 6 van de 10 afgestudeerden uit het wo vindt dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt. Samen met de economen scoren de technici op dit punt het hoogst. Bij de sector economie vindt 76% van de afgestudeerden dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt, bij de sector techniek is dit 73%. Afgestudeerde natuurwetenschappers zijn op dit punt iets minder vaak positief. Van hen vindt 63% dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt. Zoals verder uit figuur 11 blijkt ligt dit percentage aanzienlijk lager in de sectoren gedrag en maatschappij en taal en cultuur.

Bij het tweede aspect, in hoeverre de gevolgde studie een goede basis biedt voor het verder ontwikkelen van de eigen kennis en vaardigheden, zijn de verschillen tussen de sectoren aanzienlijk kleiner. Van de afgestudeerde technici vindt 87% dat hun opleiding een goede basis biedt voor de verdere ontwikkeling van hun kennis en vaardigheden. Bij de afgestudeerden in de sector wo natuurwetenschappen is dit 84%. Beide bètatechnische sectoren scoren op dit punt bovengemiddeld. Echter, zelfs bij de sectoren waar men iets minder positief is, vindt nog steeds meer dan 7 van de 10 afgestudeerden dat hun opleiding een goede basis biedt voor de verdere ontwikkeling van hun kennis en vaardigheden.

Figuur 11 Percentage afgestudeerden dat hun opleiding goede basis vindt voor start op de arbeidsmarkt en om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen

Bron: ROA (SIS)

Bètatechnisch opgeleiden wo'ers waarden hun opleiding als basis voor de start op de arbeidsmarkt en als basis voor het ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden iets hoger dan de gemiddelde wo-afgestudeerde. Dit wordt echter met name veroorzaakt doordat er twee sectoren zijn, taal en cultuur en gedrag en maatschappij, waar de afgestudeerden over beide aspecten beduidend minder positief zijn.

Waar komt men terecht?

Van de werkende wo-afgestudeerden vindt gemiddeld 77% dat de studie die ze gevolgd hebben voldoende of goed aansluit bij hun baan. De bètatechnisch opgeleiden zijn zelfs zeer tevreden, van hen vindt zo'n 85% de aansluiting voldoende tot goed. Bij de afgestudeerden uit de sector natuurkunde vindt zelfs bijna de helft (48%) de aansluiting goed.

Daarbij moet wel worden opgemerkt dat met name in de sector natuurwetenschappen nogal wat afgestudeerden kiezen voor een promotietraject. Hierbij is vrijwel altijd sprake van een functie die in het verlengde ligt van de afgeronde studie. Ook in de sectoren gezondheidszorg, landbouw en techniek zijn er relatief veel mensen werkzaam als promovendus. Dit heeft niet alleen invloed op aansluitingskenmerken maar ook op hun beloning. Tabel 4 laat zien aan welk percentage van de afgestudeerden op het enquêtemoment aan een proefschriftstudie bezig is.

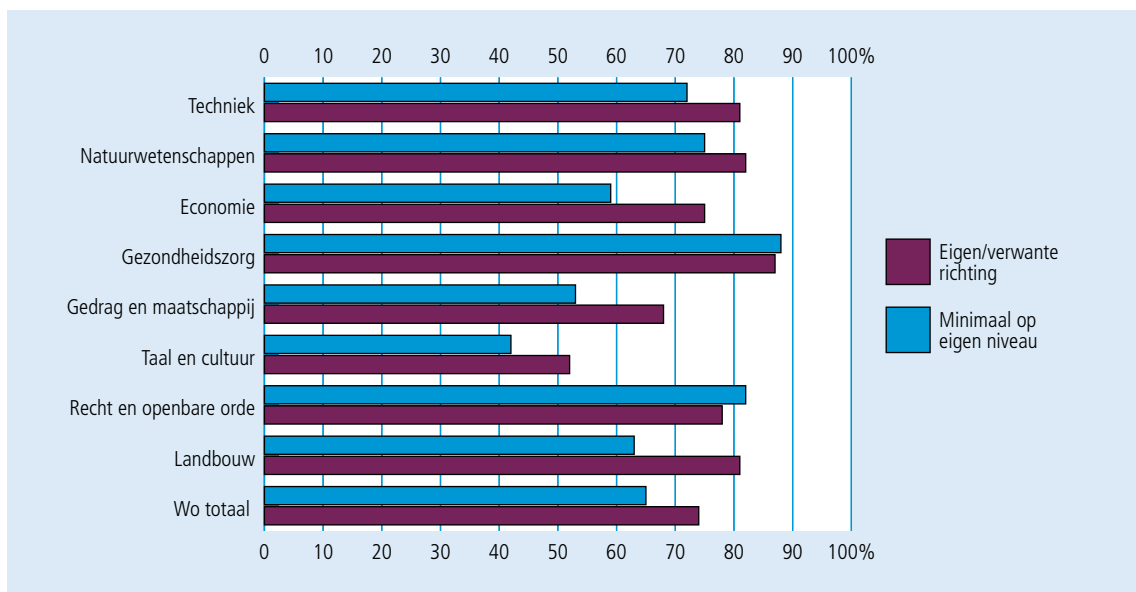
Tabel 4 **Percentage wo-afgestudeerden dat bezig is aan proefschriftstudie**

	%		%
Techniek	13	Taal en cultuur	5
Natuurwetenschappen	26	Recht en openbare orde	4
Gezondheidszorg	18	Onderwijs	3
Landbouw	15	Economie	2
Gedrag en maatschappij	5	Totaal	9

Bron: ROA (SIS)

Figuur 12 laat zien in hoeverre de gevonden functies aansluiten op het gevolgde opleidingsniveau en de opleidingsrichting. Bij wo techniek en wo natuurwetenschappen werkt bijna driekwart van de afgestudeerden in een functie op het eigen niveau. Dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 65%. Uit de tabel blijkt dat er op dit punt grote verschillen tussen de sectoren in het wo zijn. Van de afgestudeerden uit de sector taal en cultuur werkt slechts 42% in een functie op het eigen niveau, bij de sector gezondheidszorg is dit twee maal zo veel namelijk 88%.

Figuur 12 Aansluiting opleiding en functie naar niveau en richting

Bron: ROA (SIS)

Van alle wo-afgestudeerden heeft bijna driekwart een baan binnen de eigen of een verwante vakrichting. Bij de technici en de natuurwetenschappers is dit zelfs iets meer dan 80%. De afgestudeerden met een opleiding in de sector gezondheidszorg hebben van alle wo-sectoren ook het vaakst een functie binnen de eigen of een verwante richting.

Samenvattend kan gesteld worden dat de afgestudeerden van de sectoren techniek en natuurwetenschappen vaak werkzaam zijn in een functie die in het verlengde ligt van hun studie, zowel wat betreft het niveau als de richting van het werk. Alleen de afgestudeerden uit de sector gezondheidszorg scoren op beide kenmerken hoger.

Wat levert het op?

Tabel 5 laat zien dat vrijwel alle afgestudeerde technici zich na hun studie op de arbeidsmarkt aanbieden.

Afgestudeerden uit de sector natuurwetenschappen gaan daarentegen iets vaker een vervolgstudie volgen. Evenals hun collega's uit het hoger beroepsonderwijs vinden de universitair opgeleiden bètatechnici vrijwel altijd werk. Met werkloosheidspercentages van 2% (techniek) en 3% (natuurwetenschappen) zitten ze zelfs onder het, ook al lage, gemiddelde werkloosheidspercentage van hoger opgeleiden. In vergelijking met de meting in 2005 is het werkloosheidspercentage in de sector natuurwetenschappen hiermee met 2%-punt gedaald, terwijl het in de sector techniek op hetzelfde lage niveau is gebleven. Alleen bij wo economie (2%) en wo recht en openbare orde (3%) ligt het werkloosheidspercentage op een vergelijkbaar laag niveau.

Tabel 5 Aanbieden op arbeidsmarkt, werkloosheid en salaris: wo

	Aanbieden op arbeidsmarkt %	Werkloosheid %	Bruto maandloon €	Bruto uurloon €	Bruto uurloon (excl. promovendi) €
Techniek	97	2	2.474	14,65	15,00
Natuurwetenschappen	93	3	2.262	13,70	14,25
Economie	96	2	2.641	15,65	15,70
Gezondheidszorg	82	4	2.605	16,10	16,50
Gedrag en maatschappij	93	5	2.139	14,60	14,70
Taal en cultuur	87	8	1.977	13,45	13,55
Recht en openbare orde	95	3	2.442	14,85	14,90
Landbouw	93	6	2.101	13,35	13,60
Totaal	92	4	2.352	14,75	14,95

Bron: ROA (SIS)

Tussen de verschillende wo-sectoren zijn er grote verschillen in wat de afgestudeerden verdienen. Terwijl de afgestudeerden uit de sector landbouw nog geen 2.000 Euro bruto per maand verdienen, hebben de afgestudeerden met een afgeronde studie uit de sectoren gezondheidszorg en economie een gemiddeld bruto maandsalaris van meer dan 2.600 Euro. De afgestudeerden in de sector techniek verdienen gemiddeld 2.474 Euro bruto per maand. Dat is zo'n 7% hoger dan in de meting van 2005. Het gemiddelde bruto maandsalaris van de technisch opgeleiden ligt iets boven het gemiddelde bruto maandsalaris van de wo-afgestudeerden. Daarentegen blijft het bruto maandsalaris in de sector natuurwetenschappen met 2.262 Euro per maand (meting 2005: 2.205 Euro) iets achter bij het wo-gemiddelde.

Zowel de technici als de natuurwetenschappers zitten echter onder het gemiddelde uurloon van het wo. Dit in tegenstelling tot de hbo technici die juist relatief hoge uurlonen hebben. Economen en met name mensen met een gezondheidszorg opleiding hebben de hoogste salarissen. Hierbij zijn twee kanttekeningen te plaatsen. Allereerst wordt het hoge uurloon in de sector gezondheidszorg deels veroorzaakt door de afgestudeerden wo tandheeskunde die een extreem hoog uurloon hebben (34 Euro bruto per uur). Maar ook zonder deze tandheeskundigen blijft de sector gezondheidszorg nog steeds de wo-opleidingssector met de hoogste startsalarissen. Daarnaast is er bij de bètatechnische opleidingen sprake van een hoge doorstroom naar promotieplaatsen (zie ook tabel 4). Door het specifieke opleidingskarakter van deze functies en de daardoor relatief lage salarissen hebben ze een drukkend effect op de uurlonen. Zo verdienen de afgestudeerden van de sector wo techniek die niet aan een promotietraject bezig zijn gemiddeld 15,00 Euro bruto per uur; afgestudeerden van de sector wo natuurwetenschappen die niet aan een promotietraject bezig zijn gemiddeld 14,25 Euro bruto per uur. De sector techniek rond het gemiddelde uurloon van het totale wo zitten, terwijl de uurlonen van de natuurkundigen echter relatief laag blijven.⁷

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat hoewel er sprake is van een zeer lage werkloosheid, de uurlonen van de afgestudeerden bètatechnici achterblijven bij die van de afgestudeerden in de sectoren gezondheidszorg en economie.

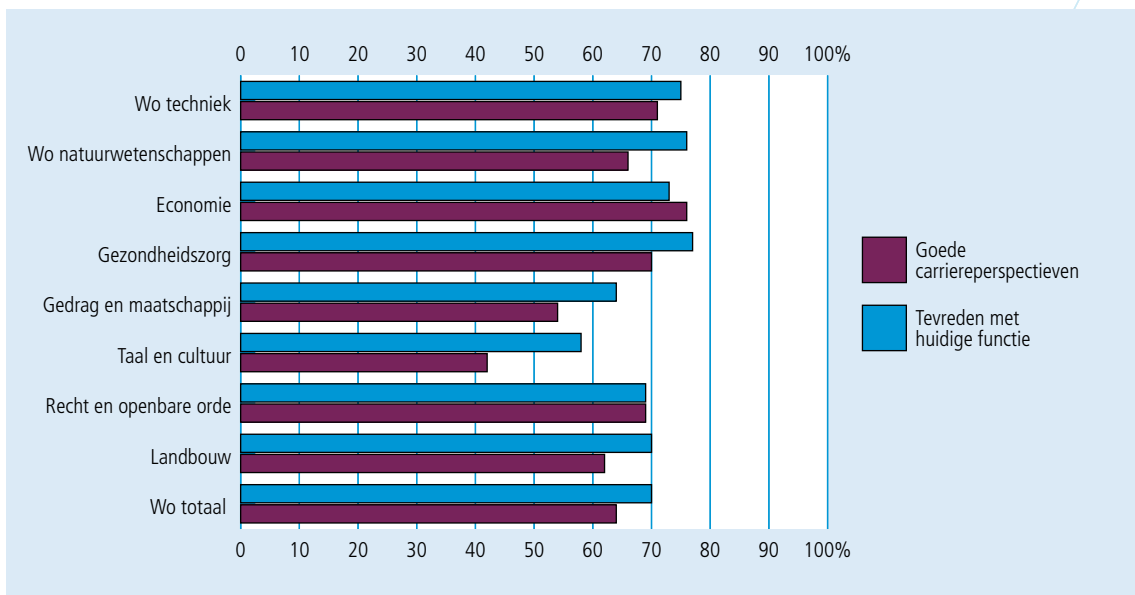
Tevredenheid en carrièreperspectieven

Figuur 13 geeft aan in hoeverre wo-afgestudeerden tevreden zijn met hun functie en in hoeverre ze van mening zijn dat hun functie voldoende carrièreperspectieven biedt. Driekwart van de wo technici en natuurwetenschappers is tevreden met hun huidige baan. Ook de afgestudeerden in de andere sectoren van het wo zijn in het algemeen tevreden met

7. Deze resultaten zijn ook in lijn met de resultaten uit het onderzoek De arbeidsmarkt van hoger opgeleide bèta's (SEO economisch onderzoek, 2007). De SEO rapportage stelt verder dat over de jaren heen bèta's eerder minder dan meer zijn gaan verdienen dan niet bèta's maar dat het erop lijkt dat bèta's een eventuele achterstand in beloning gedurende de carrière inhalen.

hun huidige baan, met uitzondering van de afgestudeerden in de sectoren taal en cultuur en gedrag en maatschappij. Wat de carrièreperspectieven betreft vinden de economen het vaakst (76%) dat hun huidige baan goede mogelijkheden biedt. Afgestudeerden in de sector techniek zijn iets positiever over hun carrièremogelijkheden dan de afgestudeerden in de sector natuurwetenschappen. Beide groepen scoren op dit onderdeel iets hoger dan het gemiddelde van alle wo-afgestudeerden, maar de verschillen zijn klein.

Figuur 13 **Tevredenheid met de huidige baan en carrièreperspectieven**

Bron: ROA (SIS)

Kortom, het merendeel van de afgestudeerden in de sector techniek als de sector natuurwetenschappen is tevreden met de huidige baan en de geboden carrièremogelijkheden.

7 Regionale verschillen in de transitie van het technische onderwijs naar arbeidsmarkt

In hoeverre is de aansluiting van de bètatechnische opleidingen op de arbeidsmarkt afhankelijk van de regio waarin iemand de technische opleiding heeft gevolgd? Op basis van de beschikbare gegevens kan deze vraag alleen beantwoord worden voor de schoolverlaters op mbo niveau 3 en 4 en de afgestudeerden van het hbo. Op zowel vmbo als mbo niveau 1 en 2 zijn de aantallen respondenten in het schoolverlateronderzoek te klein om naar regio te verbijzonderen. Hoewel de aantallen onder de wo-afgestudeerden groot genoeg zijn, geven we ook hier geen regionale verschillen weer, omdat de technische opleidingen slechts aan een beperkt aantal universiteiten aangeboden worden en de resultaten daarom een vertekend beeld kunnen geven. Bovendien is de regionale mobiliteit onder afgestudeerden van het wo relatief groot.

In onze analyses onderscheiden we een viertal regio's: Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Oost (Flevoland, Overijssel, Gelderland), West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland) en Zuid (Noord-Brabant, Limburg).

Tabel 6 laat de regionale mobiliteit van de schoolverlaters en afgestudeerden zien. Uit de tabel blijkt dat op mbo-niveau 3 en 4 de schoolverlaters van de technische opleidingen honkvaster zijn dan de technici op hbo niveau. Onder de mbo'ers varieert de honkvastheid ook per regio. In de regio Oost blijft 68% van de schoolverlaters in de eigen regio werken. In de andere regio's is dit veel vaker het geval. Onder de afgestudeerden van het hbo varieert het percentage van de afgestudeerden dat in de eigen regio blijft werken van 63% in de regio Oost tot 82% in de regio West. Verder blijkt dat de mobiliteit tussen de regio Zuid en de regio Noord vrijwel nihil is en dat de arbeidsmarkt in het westen van het land vooral voor de afgestudeerden hbo'ers uit de regio's Oost en Zuid een grote aantrekkingskracht heeft.

Tabel 6 Regionale mobiliteit

Mbo niveau 3 en 4 techniek, regio: opleiding				
Regio: huidige functie	Noord %	Oost %	West %	Zuid %
Noord	85	8	0	0
Oost	9	68	10	5
West	7	21	82	6
Zuid	0	1	7	88

Hbo techniek, regio: opleiding				
Regio: huidige functie	Noord %	Oost %	West %	Zuid %
Noord	68	5	1	0
Oost	12	63	7	9
West	14	21	82	20
Zuid	2	9	8	68

Bron: ROA (SIS)

Tabel 7 Regionale verschillen

	Mbo niveau 3 en 4 techniek				
	Noord	Oost	West	Zuid	Totaal
Baan op minimaal eigen niveau: %	81,5	81,9	78,6	81,9	80,4
Baan in eigen domein: %	74,1	90,5	68,2	81	76,7
Aanbieders: %	39,4	44,8	53,4	48,4	48
Werkloosheid: %	3,6	5,5	3,4	2	3,5
Maandloon: bruto, €	1.429	1.475	1.550	1.477	1.487
Uurloon: bruto, €	9,15	8,95	9,80	9,70	9,40
Tevredenheid: %	60	75,8	66	65,1	67,1
Carrièreperspectieven: %	52	54,4	51,9	70,6	56,1
	Hbo techniek				
	Noord	Oost	West	Zuid	Totaal
Baan op minimaal eigen niveau: %	90,7	86,5	86,7	88,1	87,3
Baan in eigen domein: %	85,8	88,4	85,5	84,6	85,9
Aanbieders: %	74,4	81,8	78,1	77,2	78,3
Werkloosheid: %	4,4	2,2	1,5	1,8	2,1
Maandloon: bruto, €	2.044	2.104	2.159	2.114	2.125
Uurloon: bruto, €	13,10	12,50	13,15	12,80	12,90
Tevredenheid: %	69	70,4	70,4	74,7	71,3
Carrièreperspectieven: %	63,3	67	67	68	66,9

Bron: ROA (SIS)

Tabel 7 geeft voor zowel de mbo-bol-niveau 3 en 4 techniek als de hbo techniek-opleidingen per regio een overzicht van de verschillende indicatoren. We beperken ons hierbij op de indicatoren die direct inzicht geven in de arbeidsmarktsituatie. Uit de tabel blijkt dat de verschillen tussen de vier regio's voor de mbo-bol-niveau 4 techniek schoolverlaters groter zijn dan voor de hbo techniek afgestudeerden. Dit zal ongetwijfeld samenhangen met de relatief kleinere regionale mobiliteit van de mbo-bol-schoolverlaters.

Tabel 5 laat zien dat er zowel bij de mbo-bol-niveau 3 en 4 schoolverlaters als bij de hbo-afgestudeerden geen duidelijke regionale verschillen zijn in de mate waarin het vereiste functieniveau aansluit bij het niveau van de gevolgde opleiding. Dit is wel het geval als we kijken naar de aansluiting tussen de gevolgde richting (techniek) en de richting die vereist is voor de functie die men heeft. Terwijl de hbo-afgestudeerden in alle regio's een heel goede kans hebben binnen hun eigen domein terecht te komen, varieert deze kans voor de schoolverlaters van een mbo-bol-opleiding op niveau 3 en 4 duidelijk tussen de vier onderscheiden regio's. In de regio Oost vindt 91% een baan in de techniek, in de regio Zuid maar 81%, in de regio Noord 74% en in de regio West slechts 68%. In de regio West gaan verder veel schoolverlaters van de mbo techniek na het behalen van hun diploma direct werken (53%). Dit is bijna 10%-punt meer dan in de regio Oost en zo'n 14%-punt meer dan in de regio Noord. Mogelijk is dit het gevolg van de relatief krappe arbeidsmarkt voor mbo technici in het westen van het land. Het bruto uursalaris dat mbo niveau 3 en 4 techniek schoolverlaters verdienen is in de regio west bijna 9% hoger dan in de regio Oost en ook zo'n 7,5% hoger dan in de regio Noord. Ten slotte zijn er ook duidelijke regionale verschillen in de tevredenheid met de huidige baan en de inschatting van de carrièreperspectieven. In de regio Oost is 75% van de mbo-schoolverlaters tevreden; in de regio Noord slechts 60%. Wat de carrièreperspectieven betreft zijn de mbo-schoolverlaters in de regio Zuid het vaakst tevreden: 71% van de schoolverlaters in deze regio vindt in dat ze goede tot heel goede carrièreperspectieven hebben. In de regio's Noord en West is dit slechts 52%.

Bij de technisch opgeleide hbo'ers vallen vooral de regionale verschillen in het werkloosheidspercentage op. Van de afgestudeerden in de regio Noord is 4,4% werkloos, ondanks het feit dat bijna een op de drie studenten die een hbo-opleiding in het noorden volgde de regio ondertussen heeft verlaten en in de meeste gevallen of in het westen (15%) of in het oosten (12%) werk heeft gevonden. Daarentegen is in de regio West het werkloosheidspercentage slechts 1,5%. De hoge werkloosheid onder de afgestudeerden in het noorden zal ook een van de redenen kunnen zijn van het feit dat in deze regio 'slechts' 74% van degene die een diploma hbo techniek haalde zich op de arbeidsmarkt aanbiedt, tegenover bijna 82% van de hbo'ers die in de regio Oost afstuderen.

8 Conclusies

In deze rapportage is de overgang van de schoolverlaters van het technisch onderwijs naar de arbeidsmarkt in kaart gebracht aan de hand van vier aspecten: Kwalificatie, Allocatie, Extern Rendement en Tevredenheid en Carrièreperspectieven. Daarbij is er telkens een vergelijking gemaakt tussen de schoolverlaters uit het technisch onderwijs en de schoolverlaters uit de andere onderwijssectoren.

Kwalificatie: Hoe goed is men voorbereid?

In vergelijking tot de schoolverlaters van de andere onderwijssectoren zijn de bètatechnische schoolverlaters over de hele linie meer tevreden over de voorbereiding op de arbeidsmarkt dan de schoolverlaters van de andere opleidingen. Uitzonderingen hierop zijn de technische mbo-bol-opleidingen op niveau 1 en 2 en de opleidingen in de wo-sector natuurwetenschappen.

Hoewel de technische opleidingen hiermee relatief gezien een goede positie innemen, zijn er zeker bij de mbo-bol-opleidingen verbeteringen wenselijk. Zo vindt minder dan de helft van de schoolverlaters van een technische mbo-bol-opleiding op niveau 3 en 4 en slechts 1 op de 3 schoolverlaters van een technische opleiding op niveau 1 en 2 dat hun opleiding een goede basis biedt voor de start op de arbeidsmarkt.

Allocatie: Waar komt men terecht?

Over de hele linie gezien zijn de technische schoolverlaters zeer te spreken over de aansluiting tussen hun functie en de gevolgde opleiding. Op mbo-bol-niveau 1 en 2 is 68% tevreden over de aansluiting en onder de afgestudeerden van de wo sector techniek zelfs 86%. Technische schoolverlaters vinden ook makkelijk een baan die past bij hun opleiding, zowel qua niveau als richting. Het percentage van schoolverlaters met een passende baan is alleen hoger bij schoolverlaters van de sterk beroepsgerichte opleidingen in de sectoren gezondheidszorg en onderwijs.

Extern rendement: Wat levert het op?

De schoolverlaters van de bètatechnische opleidingen in het schooljaar 2004/2005 hebben duidelijk profijt gehad van het economische herstel dat in 2004 inzette. De werkloosheid onder de technische schoolverlaters is zeer laag, met uitzondering van werkloosheid onder de schoolverlaters van de technische mbo-bol-opleidingen op niveau 1 en 2. In vergelijking met de werkloosheid onder de schoolverlaters van de andere onderwijssectoren is de werkloosheid onder de bètatechnici ook heel laag. Het is opmerkelijk dat deze zeer lage werkloosheid zich niet op alle opleidingsniveaus vertaalt in hoge uurlonen. Terwijl onder de schoolverlaters van het vmbo, het mbo en het hbo de technische schoolverlaters en afgestudeerden duidelijk meer dan het landelijk gemiddelde verdienen, blijven de uurlonen van de bètatechnici op wo-niveau achter bij die van de afgestudeerden in verschillende andere wo-sectoren.

Tevredenheid en carrièreperspectieven

De technische schoolverlaters zijn gemiddeld net zo tevreden over hun huidige functie en de geboden carrièremogelijkheden als de schoolverlaters van de andere onderwijssectoren.

Reeds verschenen:

PlatformPockets

- ① Loopbanen in de bètatechniek 2007
Wendy Smits en Inge Sieben

**U kunt de PlatformPockets bestellen of
downloaden op**
www.platformbetatechniek.nl/platformpockets

platform
Beta Techniek

Lange Voorhout 20
Postbus 556
2501 CN Den Haag
T (070) 311 97 11
F (070) 311 97 10
info@platformbetatechniek.nl
www.platformbetatechniek.nl